

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kliang,
Sahatsakhan District, Kalasin Province.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปฎิมาศ เสริฐเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kliang,
Sahatsakhan District, Kalasin Province.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปฎิมาศ เสริฐเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kliang,
Sahatsakhan District, Kalasin Province.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปฎิมาศ เสริฐเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kliang,
Sahatsakhan District, Kalasin Province.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ปฎิมาศ เสริฐเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในรูปแบบการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) ข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ใช้วิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย โดยมีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีวิเคราะห์วิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิจัย

พื้นที่ทำการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ทำการวิจัยคือ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1 ประชากร (Population) ในการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ทั้งในส่วนของประชากรท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดประชากร ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโนนน้ำเกลี้ยง พัฒนาการอำเภอสหัสขันธ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน

1.2 กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมบ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 กลุ่มประชาชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง พัฒนาการอำเภอสหัสขันธ์ เจ้าหน้าที่รัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ลงพื้นที่ 3 ครั้ง สัมภาษณ์ครั้งละ 6 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 ราย

1.2.2 กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สุขภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ให้บริการนวดสมุนไพร หรือจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ ร้านอาหาร และโฮมสเตย์ ลงพื้นที่ 3 ครั้ง สัมภาษณ์ครั้งละ 4 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ราย

1.2.3 กลุ่มประชาชนในบ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ คนในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ทั้ง 8 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน ลงพื้นที่ 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 72 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey) แบบสำรวจ ใช้สำรวจพื้นที่ ภูมิทัศน์ของชุมชน สภาพความเป็นอยู่ สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการ และประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 99 ราย โดยแบบสัมภาษณ์มีจำนวน 21 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมโดย มีข้อคำถาม 7 ประเด็น ดังนี้

1) ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม จำนวน 2 ข้อ

2) ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสม จำนวน 3 ข้อ

3) การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดให้มีเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 1 ข้อ

4) การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง สาธารณูปโภค ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่พัก บริการสินค้าและของที่ระลึก บริการนำเที่ยว บริการขนส่ง บริการด้านสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 9 ข้อ

5) การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดบุคลากรให้บริการ ระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัย ผู้ดูแล ให้ข้อมูล และช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 3 ข้อ

6) การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรม จำนวน 1 ข้อ

7) การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรม คำถามให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง สาธารณูปโภค ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่พัก บริการสินค้าและของที่ระลึก บริการนำเที่ยว บริการขนส่ง บริการด้านสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1 ข้อ

2.3 แบบสังเกต ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นทั้งกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง โดยตั้งกรอบแนวคิดและรูปแบบการสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ประกอบด้วย

3.1 การสำรวจเบื้องต้น (Basic Survey) โดยการสำรวจ พื้นที่ ภูมิทัศน์ ของชุมชน สภาพความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ในบ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ นำมาเรียบเรียงในรูปแบบพรรณนา

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม 18 ราย กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง 12 ราย กลุ่มประชาชนในพื้นที่บ้านโนนน้ำเกลี้ยง 72 ราย รวมทั้งสิ้น 102 ราย เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 การสังเกต (Observation) โดยผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) กับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง กลุ่มประชาชนในพื้นที่บ้านโนนน้ำเกลี้ยง กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง ควบคู่กันไปในขณะที่สัมภาษณ์พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยร่วมสนทนากับที่เป็นทั้งกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มละ 5-12 คน

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการบันทึกรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม การบันทึกเสียง และการบันทึกภาพ นำข้อมูลจากการสำรวจ การ

สัมภาษณ์ เทปทสนทนา เนื้อความจากเอกสาร ภาพถ่าย ดำเนินการจำแนกประเภทของข้อมูล แยกประเด็นตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่า ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมพร้อมแก่การนำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มาไม่มีความไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบอีกครั้งว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจะใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ด้วยวิธีการดังนี้

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกต หรือสัมภาษณ์

3) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม และหากมีข้อมูลส่วนใด ที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป

5. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ นำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ประเด็นที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการในท้องถิ่น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 ราย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน มีผลการวิจัยดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 2 ผลของการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

1. ศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง ปลูกสมุนไพร และเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมแปลงเกษตรมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 10 ฐาน ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และพืชปุ๋ยสด, ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต, ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร, ฐานการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องหยอดข้าวลดต้นทุนการผลิต, ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ไม้ยืนต้นพื้นเมือง สร้างรายได้ระยะยาว, ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ผักสมุนไพรใบหอม โตไว ขายเร็ว, ฐานการเรียนรู้ที่ 7 การเพาะเห็ดสร้างรายได้, ฐานการเรียนรู้ที่ 8 เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ฐานการเรียนรู้ที่ 9 การปลูกผักกางมุ้งปลอดสารพิษ, ฐานการเรียนรู้ที่ 10 ลูกประคบสมุนไพร

2. ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพยุหญาคา ที่เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีที่อกล้างสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ

ภาพที่ 4.3 ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพยุหญาคา

ภาพที่ 4.4 สถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีที่อกล้างสารพิษ ณ ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพยุหญาคา

3. วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะสวยงาม มีลวดลายที่สวยงาม ลายพญานาค ช่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทยประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีเจดีย์ หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตธรรมโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการบูชา

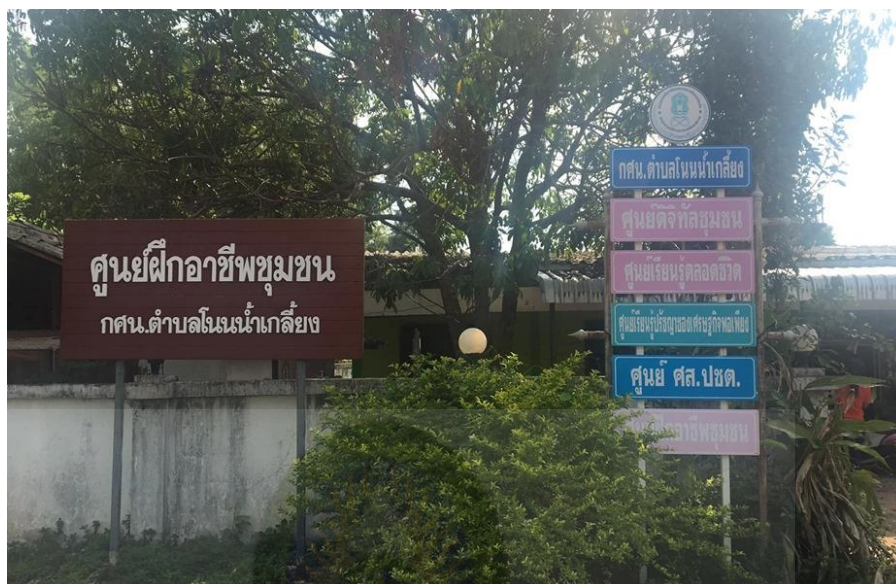
ภาพที่ 4.5 วัดฉันทนิมิต

4. โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง อยู่ระหว่างการยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง

ภาพที่ 4.6 โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง

5. ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ในชุมชน ได้แก่ ผ้าทอลายไดโนเสาร์ เสื้อแปรรูปลายไดโนเสาร์ เสื้อกกลายไดโนเสาร์ ผลิตภัณฑ์แปรรูป จากเสื่อกก กล่องไม้จิ้มฟัน ยาหม่อง ลูกประคบสมุนไพร

ภาพที่ 4.7 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง

ภาพที่ 4.8 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากต้นกก เสื่อกกลายไดโนเสาร์

ภาพที่ 4.9 ผ้าทอมือ

ภาพที่ 4.10 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก

ผลของการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับความร่วมมือกับภาครัฐ ผนึกกำลังกับภาคเอกชน ร่วมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจในท้องถิ่น ประชาชน และภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เพื่อขยายผลดำเนินการเรื่องการจัดการท่องเที่ยว (วาสนา วัฒนวิเศษ, 2562: สัมภาษณ์) โดยมีแผนพัฒนาตามยุทธศาสตร์จังหวัดด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีไทยอีสาน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว แผนงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1)โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล 2)โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในตำบล 3)โครงการจัดทำแผนพับเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4)โครงการส่งเสริมกลุ่มโฮมสเตย์ 5)โครงการการผลิตสินค้าเพื่อการส่งเสริมท่องเที่ยวตำบล 6)โครงการอบรมเจ้าบ้านที่ดี (ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐาน เกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ยกย่องและเสริมสร้างการท่องเที่ยวในชุมชน เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ มีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบล ตลอดจนคนในชุมชนสามารถให้การต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ (ไพศาล มุลมาตร์, 2562: สัมภาษณ์)

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงให้เป็นพื้นที่นาร่องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชิงวัฒนธรรม และเชิงเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น จัดสรรพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพ ยุทธยาคา ที่เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีที่ออกล้างสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ, ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษและเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมแปลงเกษตร, โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยงที่กำลังยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง, วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะ

สวยงาม มีลวดลายที่สวยงาม ลายพญานาค ช่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทยประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีเจดีย์ หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตรธรรมโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการบูชา, ศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน (กุลรัตน์ คำโสภา , 2562: สัมภาษณ์)

การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมชุมชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยงไม่มีเขตพื้นที่สงวน มีพื้นที่นันทนาการคือจะจัดกิจกรรมที่ศาลากลางหมู่บ้านหรือศาลาประชาคม ทั้งการทำกิจกรรม การประชุมต่างๆ มีการแบ่งพื้นที่พักอาศัยอย่างชัดเจน หน่วยงานของรัฐบาล ทั้งเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ก.ศ.น ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ศูนย์ทอผ้าชุมชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยง และพื้นที่เพราะปลูกและทำการเกษตรก็เป็นที่จัดสรรไว้ของชาวบ้าน (ใบคุณ สามารถ, 2562: สัมภาษณ์) มีการจำกัดนักท่องเที่ยวที่จะมาในการศึกษาครั้งละไม่เกิน 20 คนต่อครั้ง การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ แต่ต้องมีการติดต่อสอบถามทางศูนย์ทอผ้าฯ ล่วงหน้าก่อน (สุมาต ร มุลมาต ร, 2562: สัมภาษณ์)

3. ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การดูแลซ่อมแซมถนน และการปรับภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้าน อยู่ภายใต้ดูแลโดยสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ระหว่างเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงสู่อำเภอสหชัยสิทธิ์ สามารถเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้โดยถนน 2 สาย เป็นถนนลาดยาง 1 สาย ระหว่างบ้านปากกล้วยถึงอำเภอสหชัยสิทธิ์ และถนนลูกรังระหว่างบ้านโคกไม้งามสู่อำเภอสหชัยสิทธิ์ (สมศักดิ์ ศักดิ์วงษ์, 2562: สัมภาษณ์) สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถทัวร์ขนาดใหญ่ และรถโดยสารประจำทางสาธารณะ สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง บางช่วงถนนเกิดการชำรุดทรุดโทรมตามการเวลา ส่วนถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางเชื่อมกับถนนลูกรัง ทิศนียภาพ 2 ข้างทางมีความร่มรื่นสวยงาม มีการปลูกต้นไม้ตามแนวถนน มีป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายสถานที่สำคัญๆ ในหมู่บ้าน แต่ยังมีขาดป้ายบอกทาง

4. ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก ฯลฯ เพื่อการท่องเที่ยว ในปัจจุบัน สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน ไฟฟ้าในหมู่บ้านทั่วถึง มีน้ำพอเพียงต่อการ มีร้านอาหาร ของชำ สัญญาณโทรศัพท์ในหมู่บ้านชัดเจน บริเวณหมู่บ้านมีรีสอร์ท 2 แห่ง และโฮมสเตย์อยู่ 15 หลัง (โฮมสเตย์อยู่ระหว่างการยื่นขอเข้ารับการประเมิน “มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย”) (ดวงจันทร์ ภูอาราม, 2561: สัมภาษณ์) ถนนรอบหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต และมีรถโดยสารผ่านไว้บริการคนในหมู่บ้าน ถึง ชะยะจะตั้งอยู่ตามจุดต่างๆ (ไม่แยกประเภท) และมีรถมาเก็บถึงชะยะตามสายทาง มีโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลไว้บริการและให้คำแนะนำแก่คนในหมู่บ้าน มีป้อมตำรวจ มีจุดบริการพักรถ ปตท. หน้า ทางเข้าหมู่บ้าน ประมาณ 4 กม. มีร้านอาหารหน้าทางเข้าหมู่บ้าน ประมาณ 3 กม. เป็นร้านอาหารที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 50 คน นอกนั้นก็ป็นร้านอาหารเล็กๆในหมู่บ้าน สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละประมาณ 8-12 คน มีตำรวจบ้านและป้อมยามตำรวจอยู่หน้าหมู่บ้าน แต่ จะดูแลเฉพาะเวลาปฏิบัติงานประเพณีหรือเทศกาลวันสำคัญเท่านั้น (บุปผา อันตอนล่า, 2561: สัมภาษณ์) ในปี 2563 อบต.โนนน้ำเกลี้ยงมีแผนในการสร้างสถานที่จำหน่ายของที่ระลึกให้กับชุมชน (ไพศาล มูล มาตรฐาน, 2562: สัมภาษณ์)

5. ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ให้การสนับสนุนด้าน นโยบาย งบประมาณ บุคลากรสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการอบรมให้ความรู้สู่ชุมชน ได้แก่ กลุ่มองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำ เกลี้ยง ช่วยส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยง มีสำนักงานเกษตรจังหวัดเข้ามาให้ความรู้ด้าน การทำเกษตรแบบปลอดภัยสารพิษ ปลูกผักกลางมุ้ง และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสำนักงานสาธารณสุข มาให้ความรู้เรื่องการดีท็อกล้างสารพิษในร่างกาย และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นที่รู้จัก (วาสนา วัฒนวิเศษ, 2562: สัมภาษณ์) มีศูนย์การศึกษานอกสถานที่ นำนักเรียนมาฝึกการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และฝึกการทอผ้าลายไดโนเสาร์ ผ้าลายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอาชีพ และรักใน ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน มีศูนย์รัตนภา จังหวัดขอนแก่น มาฝึกอบรมเรื่องการทอผ้าลาย ไดโนเสาร์ หรือผ้าลายต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความ นิยม นอกจากนี้ยังมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวมี

หน่วยงานราชการดูแลและติดตาม มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาสมาชิกอย่างต่อเนื่อง (บุญเรือง บุญชิต, 2562: สัมภาษณ์)

6. ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในพื้นที่ มีกิจกรรมหลากหลายจะทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่พอใจได้มากขึ้น ทั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้นชุมชนมีการวางแผนจัดโปรแกรมไว้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยมีกิจกรรมเข้าพักบริการผลิตภัณฑ์สุขภาพที่โฮมสเตย์ดังนี้ การรักษาสุขภาพล้างพิษตับ นวดอบสมุนไพร ทำบุญตักบาตร สักการะหลวงพ่อสัมฤทธิ์ ชมแปลงผักกางมุ้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษ ต้มเครื่องต้มสมุนไพร ชมการแสดงรำตองกำ เลือกซื้อสินค้าที่ระลึกพร้อมทดลองทอผ้าลายไดโนเสาร์ (ไพศาล มูลมาตร, 2562: สัมภาษณ์) ชมการนำต้นกมมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก เช่น เสื้อ หมวก พวงกุญแจ ที่ศูนย์การทอผ้าบ้านโนนน้ำเกี๋ยง (ธนัญญา จิตวา, 2561: สัมภาษณ์)

มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากทางเทศบาลโนนน้ำเกี๋ยง โดยการจัดแสดงสินค้าออกร้านตามงานประจำตำบล อำเภอ งานการเกษตรที่กรมการเกษตร อำเภอสหพันธ์จัดขึ้น ตามงานเทศกาลต่าง ๆ อย่าง เช่น เทศกาลลอยกระทง มีการออกร้านจัดแสดงสินค้าของชุมชน (ทองใส ใจแสง, 2561: สัมภาษณ์) นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกี๋ยง ยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเส้นทางหลักกับแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ได้แก่ สวนไดโนเสาร์ พิพิธภัณฑ์สิรินธร วัดภูสิงห์ วัดภูคว่ำ เขื่อนลำปาว หาดดอกเกด ล่องแพที่เขื่อน สะพานเทพสุตา สปริงเวย์ผืนน้ำ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำปาว (ไพศาล มูลมาตร, 2562: สัมภาษณ์)

7. ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตำบลโนนน้ำเกี๋ยงมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง ปลูกสมุนไพร และการเลี้ยงปลา (มะลิ สามารถ, 2562: สัมภาษณ์) สำหรับด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ชุมชนมีสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้าง มีโบสถ์ที่มีลวดลายที่สวยงาม เช่น ลายพญานาค ซ่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทยประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีโบสถ์ ประตูดวง และเจดีย์หลวงพ่อทองฤทธิ์ อุตุธรรมโม ที่คนในชุมชนนับถือ กราบไหว้ สักการบูชา ชุมชนให้ความสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและ

ประเพณีของท้องถิ่น โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงให้ความร่วมมือในวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง และสืบสานมาจนถึงปัจจุบัน (สมศักดิ์ อิมประสงค์, 2561: สัมภาษณ์) การทอผ้าลายไดโนเสาร์ มีการริเริ่มโดยคนในชุมชนมีความรู้ในการทอผ้าอยู่แล้ว นั่นก็คือ ผ้าลายขิด ที่มีมาก่อนอยู่แล้ว แต่ปัจจุบันจึงใช้ความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ที่ชูดค้นพบ มาทำลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ คิดค้นหาวิธีในการทอผ้าลายไดโนเสาร์ การปักผ้าลายต่างๆ และการทอเสื่อกกที่เป็นลายไดโนเสาร์ ลายที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน การจักรสานข้าวของเครื่องใช้จากไม้ไผ่ เช่น สุ่มไก่อ เปลสำหรับนอน ตะกร้า กระติบข้าว สหิงแห่ ไช่ ข้อง การสานหมวก เป็นต้น คนในชุมชนมีการแต่งกายผ้าพื้นเมืองในเวลาที่มางานประเพณี ตามปกติผู้หญิงจะสวมใส่ผ้าถุง แต่บางครั้งผู้หญิงก็สวมกางเกงเพื่อไปประกอบกิจวัตรประจำวันของตนเอง ในการทำไร่ ทำนา ทำสวน สำหรับผู้ชาย สวมใส่กางเกงหรือผ้าสะโล่งกับเสื้อปกติที่เราเห็นทั่วไป (สุวรรณ ลาละคร, 2562: สัมภาษณ์)

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม

1. ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค

ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว คือขาดบุคลากรด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดทีมงานด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมไม่ได้รับการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

แนวทางแก้ไข

การพัฒนาสมรรถนะของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับด้านความรู้ที่จำเป็น ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ และเชิงสังคม สิ่งแวดล้อม พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพ และมีความห่วงแหน และสำนึกรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องให้มีการรับฟังกันมากขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม มีการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมให้กับผู้ดูแล และผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนใกล้เคียงในแหล่ง

ท่องเที่ยว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ และปรับใช้องค์ความรู้ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เพื่อเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นปัจจัยที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการ หรือให้นักท่องเที่ยวที่เคยใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำอีก เน้นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมและเกิดความยั่งยืน

2. ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดการแหล่งท่องเที่ยวยังขาดการมีส่วนร่วม และอาศัยกลไกของรัฐเป็นหลักในการดำเนินการ จึงทำให้ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ส่วนน้อยเท่านั้นที่ตระหนัก และใส่ใจในการดูแลรักษาการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม อีกทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐส่วนหนึ่งเห็นว่าในพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่สามารถเกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากขาดทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น จึงไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

แนวทางแก้ไข

การสร้างความร่วมมือและความเป็นเจ้าของในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ จึงเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งจำเป็นต้องศึกษาการจัดกระบวนการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ในลักษณะของการจัดทำหลักสูตรเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการจุดประกายและเป็นต้นแบบในการสร้างคนให้รู้จักการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยหลักสูตรดังกล่าวจะมีลักษณะของการผสมผสานทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะตลอดจนเกิดชุดองค์ความรู้ที่ดีและแผนการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

3. ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค

การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว คือ ความยากลำบากของเส้นทางการเข้าถึง และขาดป้ายบอกเส้นทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีเพียงป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายชื่อสถานที่ สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง บางช่วงถนนเกิดการชำรุดทรุดโทรมตามการเวลา ขาดการซ่อมแซม ส่วนถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางเชื่อมกับถนนลูกรัง ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการเดินทาง โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน มีน้ำขังตามหลุมตามบ่อ ฤดูแล้งก็จะเป็นปัญหาฝุ่นละออง ที่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้

แนวทางแก้ไข

หน่วยงานภาครัฐเข้ามาพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ สนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซมถนนและจัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัญหาและอุปสรรค โคมสเตย์ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ยังไม่ได้รับมาตรฐานโคมสเตย์ไทย โดยอยู่ระหว่างการยื่นขอเข้ารับการประเมิน “มาตรฐานโคมสเตย์ไทย” เพื่อตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานโคมสเตย์ในประเทศไทย ส่งผลให้ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจเมื่อไปท่องเที่ยวแบบโคมสเตย์ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ปัจจุบันจึงยังไม่มีนักท่องเที่ยวมาพักที่โคมสเตย์

แนวทางแก้ไข

มีการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ตามมาตรฐานและเพียงพอที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยว ยื่นขอรับการประเมิน ให้โคมสเตย์บ้านโนนน้ำเกลี้ยงผ่านการประเมิน “มาตรฐานโคมสเตย์ไทย” เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวว่าได้ไปเที่ยวโคมสเตย์ที่ได้รับมาตรฐานในระดับสากล

5. ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค ระบบการบริการขนส่งสาธารณะยังไม่เข้าถึงจุดท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องเดินทางโดยรถส่วนตัวจึงจะสะดวก ยังไม่มีระบบบริการนำเที่ยวที่เป็นระบบชัดเจน จึงยังไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีเพียงหน่วยงานราชการที่เข้ามาติดต่อโดยตรงกับศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู หญ้าคา เพื่อเข้ารับการอบรมให้ความรู้เรื่องการทำดีที่ออกซ์ล้างสารพิษในร่างกาย และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน เพื่อเข้ารับการอบรมเรื่องทำเกษตรปลอดภัยให้กับประชาชน

แนวทางแก้ไข

แนวทางแก้ไขพัฒนาระบบบริการนำเที่ยว พัฒนาทักษะด้านการให้บริการ และการเป็นผู้นำเที่ยวให้แก่บุคลากรหรือเยาวชนในท้องถิ่น มีชุมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่น นอกจากเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นแล้ว ยังเกิดการสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีไปสู่คนรุ่นหลังอีกด้วย

6. ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค นักท่องเที่ยวมีความต้องการการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหลากหลาย โดยต้องการสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ประทับใจ แต่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม มีข้อจำกัดในด้านสถานที่ท่องเที่ยวไม่โดดเด่น ทำให้ไม่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

แนวทางแก้ไข

การจัดการกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของตนเอง ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยพยายามรักษาการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมความเป็นอีสาน และสิ่งดึงดูดใจของชุมชน อาทิ เช่น สวนผักกางมุง การนวดอบสมุนไพร การทำบุญตักบาตร การแสดงรำดองกำ การทอผ้าลายไดโนเสาร์ การทำแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกกกลายเป็นไดโนเสาร์ไว้ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการพัฒนา เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิต จะสามารถสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าการตั้งจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามามากๆ โดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

7. ด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรค ลูกหลานคนในชุมชน เยาวชนคนรุ่นหลังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ภูมิปัญญาการทอผ้า ทอเสื่อกก จักสาน การทำสมุนไพร จะหลงเหลืออยู่ในผู้สูงอายุ ซึ่งใกล้จะสูญหายไป

แนวทางแก้ไข

ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เยาวชนคนรุ่นหลัง ปลูกฝังให้เยาวชนรักและหวงแหนท้องถิ่น ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไว้ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม ข้อมูล จัดทำข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัยวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกี๋ย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีดังนี้

1.1 ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง ปลูกสมุนไพร และเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมแปลงเกษตรมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 10 ฐาน ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และพืชปุ๋ยสด, ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิต, ฐานการเรียนรู้ที่ 3 การเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร, ฐานการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องหยอดข้าวลดต้นทุนผลิต, ฐานการเรียนรู้ที่ 5 ไม้ยืนต้นพื้นเมือง สร้างรายได้ระยะยาว, ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ปลูกสมุนไพรใบหอม โทไฉน ขยายเร็ว, ฐานการเรียนรู้ที่ 7 การเพาะเห็ดสร้างรายได้, ฐานการเรียนรู้ที่ 8 เกษตรผสมผสานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ฐานการเรียนรู้ที่ 9 การปลูกผักกางมุ้งปลอดสารพิษ, ฐานการเรียนรู้ที่ 10 ลูกประคบสมุนไพร

1.2 ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพญ่าคา ซึ่งเป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีที่อกกลางสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ

1.3 วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะสวยงาม มีลวดลายที่สวยงาม ลายพญานาค ช่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทยประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีเจดีย์ หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุทธรรณโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการะบูชา

1.4 โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง อยู่ระหว่างการยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง

1.5 ศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน ได้แก่ ผ้าทอลายไดโนเสาร์ เสื้อแปรรูปลายไดโนเสาร์ เสื้อกกลายไดโนเสาร์ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสือกก กล่องไม้จิมฟัน ยาหม่อง ลูกประคบสมุนไพร

2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

บ้านโนนน้ำเกลี้ยง มีการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 6 โครงการ ได้แก่ 1)โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล 2)โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในตำบล 3)โครงการจัดทำแผนพับเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4)โครงการส่งเสริมกลุ่มโฮมสเตย์ 5)โครงการการผลิตสินค้าเพื่อการส่งเสริมท่องเที่ยวตำบล และ 6)โครงการอบรมเจ้าบ้าน

ที่ดี (ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวเพื่อส่งเสริมให้ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐาน เกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ยกกระดับและเสริมสร้างการท่องเที่ยวในชุมชน เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ มีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบล ตลอดจนคนในชุมชนสามารถให้การต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้

2.2 การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงมีการจัดสรรพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพญาภูคา ที่เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการตีอก ถ้างสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ, ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษและเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมแปลงเกษตร, โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง ที่กำลังยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง, วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะสวยงาม มีลวดลายที่สวยงาม ลายพญานาค ซ่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทย ประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีเจดีย์ หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตุธรรมโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการบูชา, ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน

2.3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางระหว่างเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงสู่อำเภอสหัสขันธ์ สามารถเดินทางได้โดยถนน 2 สาย เป็นถนนลาดยาง 1 สาย ระหว่างบ้านปากกล้วยถึงอำเภอสหัสขันธ์ และถนนลูกรังระหว่างบ้านโคกไม้้งามสู่อำเภอสหัสขันธ์ สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถทัวร์ขนาดใหญ่ และรถโดยสารประจำทางสาธารณะ สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง บางช่วงถนนเกิดการชำรุดทรุดโทรมตามการเวลา ส่วนถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางเชื่อมกับถนนลูกรัง ทักษะคุณภาพ 2 ข้างทางมีความร่มรื่นสวยงาม มีการปลูกต้นไม้ตามแนวถนน มีป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายสถานที่สำคัญๆ ในหมู่บ้าน แต่ยังไม่ชัดเจน บ่อยทาง โดยมีสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงเป็นผู้ดูแล

2.4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

มีการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ได้แก่ น้ำ ไฟ ถนน ที่พัก เพื่อการท่องเที่ยว บริเวณหมู่บ้านมีรีสอร์ท 2 แห่ง และโฮมสเตย์อยู่ 15 หลัง (โฮมสเตย์อยู่ระหว่างการยื่นขอเข้ารับการประเมิน “มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย”) มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไว้บริการ และให้คำแนะนำแก่คนในหมู่บ้าน มีป้อมตำรวจ มีจุดบริการพักรถ ปตท. หน้าทางเข้าหมู่บ้าน ประมาณ 4 กม. มีร้านอาหารหน้าทางเข้าหมู่บ้าน ประมาณ 3 กม. เป็นร้านอาหารที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 50 คน นอกนั้นก็ป็นร้านอาหารเล็กๆในหมู่บ้าน สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละประมาณ 8-12 คน มีตำรวจบ้านและป้อมยามตำรวจอยู่หน้าหมู่บ้าน แต่จะดูแลเฉพาะเวลาปฏิบัติงานประเพณีหรือเทศกาลวันสำคัญเท่านั้น ชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพียงพอ แต่ยังไม่ได้มาตรฐาน

2.5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ บุคลากรสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการอบรมให้ความรู้สู่ชุมชน ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ช่วยส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยง มีสำนักงานเกษตรจังหวัดเข้ามาให้ความรู้ด้านการทำเกษตรแบบปลอดภัย ปลูกผักกลางมุ้ง และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสำนักงานสาธารณสุขมาให้ความรู้เรื่องการดีที่อกล้างสารพิษในร่างกาย และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นที่รู้จัก มีศูนย์การศึกษานอกสถานที่ นำนักเรียนมาฝึกการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และฝึกการทำผ้าลายไดโนเสาร์ ผ้าลายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอาชีพ และรักในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน มีศูนย์รัตนภาพจังหวัดขอนแก่น มาฝึกอบรมเรื่องการทอผ้าลายไดโนเสาร์ หรือผ้าลายต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความนิยม มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

2.6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในพื้นที่ เบื้องต้นชุมชนมีการวางแผนจัดโปรแกรมไว้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยมีกิจกรรมเข้าพักบริการผลิตภัณฑ์สุขภาพที่โฮมสเตย์ ดังนี้ การรักษาสุขภาพล้างพิษตับ นวดอบสมุนไพร ทำบุญตักบาตร สักการะหลวงปู่สัมฤทธิ์ ชมแปลงผักกางมุ้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษ ต้มเครื่องต้มสมุนไพร ชมการแสดงรำดองกำ แลือกซื้อสินค้าที่

ระลึกพร้อมทดลองทอผ้าลายไดโนเสาร์ ชมการนำต้นกกมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก เช่น เสื้อ หมวก พวงกุญแจ ที่ศูนย์การทอผ้าบ้านโนนน้ำเกลี้ยง ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนยังไม่หลากหลายแต่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเส้นทางหลักกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ได้แก่ สวนไดโนเสาร์ พิพิธภัณฑ์สิรินธร วัตถุสิ่งหัตถ์ วัตถุค่าว เขื่อนลำปาว หาดดอกเกด ล่องแพที่เขื่อน สะพานเทพสุตา สปริงเวย์ผันน้ำ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำปาว

2.7 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง และปลูกสมุนไพร ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงมีเจดีย์หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุทธธรรมโม ที่คนในชุมชนนับถือ กราบไหว้ สักการบูชา มีการทอผ้า และการทอเสื่อกลายไดโนเสาร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน มีการจักรสานข้าวของเครื่องใช้จากไม้ไผ่ คนในชุมชนมีการแต่งกายผ้าพื้นเมืองในงานประเพณีสำคัญ แสดงให้เห็นว่า คนในชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม สืบสาน ประเพณี วัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.1 ด้านการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค คือขาดบุคลากรด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยตรง ขาดทีมงานด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการแก้ไข พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาสมรรถนะของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับด้านความรู้ที่จำเป็น ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ และเชิงสังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพ และมีความห่วงแหน และสำนึก

รับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย

3.2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค การจัดการแหล่งท่องเที่ยวอาศัยกลไกของรัฐเป็นหลักในการดำเนินการ จึงทำให้มีผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ตระหนัก และเข้าใจในการดูแลรักษาการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม อีกทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐส่วนหนึ่งเห็นว่าในพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่สามารถเกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากขาดทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น ไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ จึงขาดแรงกระตุ้นในการขับเคลื่อนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวต่อ

แนวทางการแก้ไข การสร้างความร่วมมือและความเป็นเจ้าของในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ จัดกระบวนการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ในลักษณะของการจัดทำหลักสูตรเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นการจุดประกายและเป็นต้นแบบในการสร้างคนให้รู้จักการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยหลักสูตรดังกล่าวจะมีลักษณะของการผสมผสานทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะตลอดจนเกิดชุดองค์ความรู้ที่ดี และแผนการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

3.3 ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค ขาดป้ายบอกเส้นทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีเพียงป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายชื่อสถานที่ สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านบางช่วงเกิดการชำรุดทรุดโทรมตามการเวลา ขาดการซ่อมแซม ส่งผลให้เกิดอันตรายและความยากลำบากในการเดินทาง

แนวทางการแก้ไข หน่วยงานภาครัฐเข้ามาพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ สนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซมถนนและจัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

3.4 ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ปัญหาและอุปสรรค โฮมสเตย์ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ปัจจุบันจึงยังไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพัก มีเพียงผู้เดินทางมาเข้าชมศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน และผู้มาเข้าค่ายอบรมให้ความรู้เรื่องการทำดีที่ออกซ์ลิ่งสารพิช ซึ่งจะเข้าพักที่ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู ัญาคา ไม่ได้เข้าพักที่โฮมสเตย์

แนวทางการแก้ไข มีการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ตามมาตรฐาน และเพียงพอที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมา

3.5 ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค ยังไม่มีระบบบริการนำเที่ยวที่เป็นระบบชัดเจน ยังไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีเพียงหน่วยงานราชการที่เข้ามาติดต่อโดยตรงกับศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู ัญาคา และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน เพื่อนำประชาชนเข้ามารับการอบรมให้ความรู้เรื่องการทำดีที่ออกซ์ลิ่งสารพิชในร่างกาย และเข้ารับการอบรมเรื่องทำเกษตรปลอดสารพิช

แนวทางการแก้ไข พัฒนาระบบบริการนำเที่ยว พัฒนาทักษะด้านการให้บริการ และการเป็นผู้นำเที่ยวให้แก่บุคลากรหรือเยาวชนในท้องถิ่น มีจุดมุ่งประสงค์ประจำท้องถิ่น นอกจากเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นแล้ว ยังเกิดการสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีไปสู่คนรุ่นหลังอีกด้วย

3.6 ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ปัญหาและอุปสรรค การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม มีข้อจำกัดในด้านสถานที่ท่องเที่ยวไม่โดดเด่น ทำให้ไม่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

แนวทางการแก้ไข จัดกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนให้หลากหลาย โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์เอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยพยายามรักษาการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมความเป็นอีสาน และสิ่งดึงดูดใจของชุมชน อาทิเช่น สวนผักกางมุง การนวดอบสมุนไพร การทำบุญตักบาตร การแสดงรำดองกำ การทอผ้าลายไดโนเสาร์ การทำแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกกลายไดโนเสาร์ไว้

3.7 ด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและ วัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรค เยาวชนคนรุ่นหลังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการสืบทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ภูมิปัญญาการทอผ้า ทอเสื่อกก จักสาน การทำสมุนไพร จะ หลงเหลืออยู่ในผู้สูงอายุ ซึ่งใกล้จะสูญหายไป

แนวทางแก้ไข ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เยาวชนคนรุ่นหลัง ปลุกฝังให้เยาวชนรักและ หวงแหนท้องถิ่น ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไว้ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอ สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำ เกลี้ยง อำเภอ สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอ สหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง ปลูกสมุนไพร และเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยว ได้เยี่ยมชมแปลงเกษตร, ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพยูทูปูคา ที่เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ การทำเกษตร และการดีท็อกล้างสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ, วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะ สวยงาม มีลวดลายที่สวยงาม ลายพญานาค ซ่อฟ้าใบระกา ลวดลายไทยประยุกต์ที่เข้ากับศิลปะอีสาน มีเจดีย์ หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตุธรรมโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการะบูชา, โฮมสเตย์โนน น้ำเกลี้ยง อยู่ระหว่างการยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง, ศูนย์ฝึกอาชีพ ชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน ได้แก่ ผ้าทอลาย ไดโนเสาร์ เสื้อแปรรูปลายไดโนเสาร์ เสื่อกกลายไดโนเสาร์ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก กล่องไม้จิ้ม ฟัน ยาหม่อง ลูกประคบสมุนไพร สอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา กล่าวว่า การเดินทาง ท่องเที่ยว ไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพ ทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพรการฝึกกาย

บริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

นอกจากนั้นยังสามารถเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงตามเส้นทางหลัก กับแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ โดยมีระยะทางที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงไม่เกิน 20 กิโลเมตร ได้แก่ สวนไดโนเสาร์, พิพิธภัณฑ์สิรินธร วิทยาสังข์, วัดภูค่าว, เขื่อนลำปาว, หาดดอกเกตุ, สะพานเทพสุดา, สปริงเวย์ผืนน้ำ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลำปาว สอดคล้องกับแนวทางการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่ว่าการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวสายใหม่เป็นทางเลือกใหม่ และต่อยอดแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการตลาดอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ผนึกกำลังกับภาคเอกชน ร่วมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจในท้องถิ่น ประชาชน และภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานประมงจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เพื่อขยายผลดำเนินการเรื่องการจัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับบทความสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลกและประเทศไทยของ Komsit Kianwatana and กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของไทยมีการขยายตัวทั้งธุรกิจสปาและนวดไทยอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐได้มีความพยายามยกระดับการให้บริการโดยพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการ โดยมีกองบริการสุขภาพกระทรวงสาธารณสุขให้การรับรองและจัดระดับมาตรฐานสถานประกอบการ ตลอดจนมีการดูแลตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

และสร้างการยอมรับจากนานาชาติ (Komsit Kiewwatana et al, 2018) โดยมีแผนพัฒนาตามยุทธศาสตร์จังหวัดด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีไทยอีสาน เพื่อส่งเสริมให้ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐาน เกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ยกระดับและเสริมสร้างการท่องเที่ยวในชุมชน เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ มีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบล ตลอดจนคนในชุมชนสามารถให้การต้อนรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ ประกอบไปด้วย 6 โครงการดังนี้ 1)โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในตำบล 2)โครงการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในตำบล 3)โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4)โครงการส่งเสริมกลุ่มโฮมสเตย์ 5)โครงการการผลิตสินค้าเพื่อการส่งเสริมท่องเที่ยวตำบล 6)โครงการอบรมเจ้าบ้านที่ดี (ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) สอดคล้องกับแนวคิดด้านการจัดการสมัยใหม่ของริชาร์ด ดรราฟท์ ที่กล่าวถึงหน้าที่การจัดการเรื่องการวางแผน มีการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้จัดการต้องเลือกทางที่ดีที่สุด (ริชาร์ด ดรราฟท์, 1998) และยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่การจัดการของกรรณิกา อนาคามี กล่าวว่าการวางแผน ต้องมีการกำหนดเป้าหมายของงาน การกำหนดกลยุทธ์การทำงาน และการประเมินแผนไว้ล่วงหน้า (กรรณิกา อนาคามี, 2550)

2. การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงให้เป็นพื้นที่นาร่องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชิงวัฒนธรรม และเชิงเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น จัดสรรพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่แล้วมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพญาภูคา ที่เป็นสถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีท็อกล้างสารพิษเพื่อดูแลรักษาสุขภาพ, ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้้งาม เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษและเป็นสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมแปลงเกษตร มีสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงเป็นผู้ส่งเสริมการจัดทำบ้านพักโฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยงที่กำลังยื่นขอรับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จำนวน 15 หลัง, วัดฉันทนิมิตที่มีโบสถ์ที่มีศิลปะสวยงาม มีเจดีย์หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตุธรรมโม ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าไปสักการะบูชา และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง เป็นสถานที่สำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน การ

มีส่วนร่วมในการรักษาพื้นที่จากทุกภาคส่วน จะส่งผลให้ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีอากาศที่ดี และคงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างยั่งยืน

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สภาพถนนที่ดี ป้ายบอกทางที่ชัดเจน และการปรับภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้านให้สวยงาม มีป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายสถานที่สำคัญๆ ในหมู่บ้าน เป็นปัจจัยในการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ Verma ได้กล่าวไว้ว่าการให้บริการที่ดีส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงบริการ การเข้าถึงแหล่งบริการได้อย่างสะดวกต้องคำนึงถึงลักษณะที่ตั้ง การเดินทาง (Verma, 1986)

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว อาทิเช่น ที่พักโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ ร้านอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ รถบริการสาธารณะ มีการจัดเตรียมไว้ให้กับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลก และประเทศไทยที่กล่าวถึง แนวโน้มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สูงขึ้น ส่งผลที่ดีต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจด้านที่พัก ธุรกิจด้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจด้านการจำหน่ายซื้อสินค้า ธุรกิจด้านบันเทิงและนันทนาการต่างๆ ธุรกิจด้านการคมนาคม และธุรกิจนำเที่ยวในประเทศ ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพกระจายรายได้ และการจ้างงานในสาขาวิชาชีพต่างๆ ดังนั้นประเทศที่พัฒนาแล้ว การบริการรองรับด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล เป็นสิ่งเกื้อหนุนต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจะนำมาซึ่งความได้เปรียบและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักท่องเที่ยวด้วย (Komsit Kianwatana et al, 2018)

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ส่งผลให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดด้านการจัดการสมัยใหม่

ของริชาร์ด ดรอปท์ ที่กล่าวถึงหน้าที่การจัดการโครงสร้างองค์กรการกำหนดแบ่งงานภายในองค์กร พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและการมอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้อย่างชัดเจน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆ (ริชาร์ด ดรอปท์, 1998) โดยสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ช่วยส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านชุมชนบ้านโนนน้ำเกลี้ยง มีสำนักงานเกษตรจังหวัดเข้ามาให้ความรู้ด้านการทำเกษตรแบบปลอดสารพิษ ปลูกผักกลางมุ้ง และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสำนักงานสาธารณสุขมาให้ความรู้เรื่องการดีท็อกล้างสารพิษในร่างกาย และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นที่รู้จัก มีศูนย์การศึกษานอกสถานที่ นำนักเรียนมาฝึกการเป็นมัคคุเทศก์ ท้องถิ่น และฝึกการทำลายไคโนเสาร์ ผ้าลายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีอาชีพ และรักในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน มีศูนย์รัตนากา จังหวัดขอนแก่น มาฝึกอบรมเรื่องการทำลายไคโนเสาร์ หรือผ้าลายต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายตามความนิยม นอกจากนี้ยังมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวมีหน่วยงานราชการดูแลและติดตาม มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาสมาชิกอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Verma ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริการไว้ว่า การยอมรับคุณภาพของบริการ (Acceptability) จะรวมถึงการยอมรับลักษณะของผู้ให้บริการด้วย (Verma, 1986)

6. การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ชุมชนมีการวางแผนจัดโปรแกรมไว้สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยมีกิจกรรมเข้าพักบริการผลิตภัณฑ์สุขภาพที่โฮมสเตย์ดังนี้ การรักษาสุขภาพล้างพิษดับ นวดอบสมุนไพร ทำบุญตักบาตร สักการะหลวงพ่อสัมฤทธิ์ ชมแปลงผักกางมุ้ง เลือกซื้อผักปลอดสารพิษ ต้มเครื่องต้มสมุนไพร ชมการแสดงรำดองกำ เลือกรับซื้อสินค้าที่ระลึกพร้อมทดลองทอผ้าลายไคโนเสาร์ ชมการนำต้นกกมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก เช่น เสื้อ หมวก พวงกุญแจ ที่ศูนย์การทำผ้าบ้านโนนน้ำเกลี้ยง เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมขึ้นภายในพื้นที่ การมีกิจกรรมหลากหลายจะให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่พอใจได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) ของ Erfurt-Cooper and Cooper กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เป็นการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งในหรือนอกที่พักแรมอย่างถูกวิธี ตามหลักวิชาการและมี

คุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การอาบน้ำแร่/น้ำพุร้อน การนวดแผนไทย การอบสมุนไพร การบริการสวดมนต์บำบัด (Aroma Therapy) และวารีบำบัด (Water Therapy) โดยจุดประสงค์หลักของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างสรรค์ทางสังคมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีกับผู้อื่นในระหว่างการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ และค่านิยมในการส่งเสริมและรักษาฟื้นฟูสุขภาพให้สมบูรณ์ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น การสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองนั้นสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา การควบคุมน้ำหนักตัว การนิยมเลือกรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การทำจิตใจให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิและการใช้ยารักษาโรคจากสมุนไพรที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ การทำจิตใจให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิและการใช้ยารักษาโรคจากสมุนไพรที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ (Erfurt-Cooper and Cooper, 2009)

7. การอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงมีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักปลอดสารพิษ ปลูกผักกางมุ้ง ปลูกสมุนไพร และการเลี้ยงปลา สอดคล้องกับแนวคิดความสำคัญด้านการจัดการท่องเที่ยวต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ชลเชตต์ หิรัญพิศ กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการดึงดูด นักท่องเที่ยว ประเทศทั่วโลกได้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จึงควรร่วมกันศึกษาการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ โดยให้สอดคล้องกับ ธรรมชาติ และทำลายสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

ด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ชุมชนมีสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้าง มีโบสถ์ที่มีลวดลายที่สวยงาม และเจดีย์หลวงปู่ทองฤทธิ์ อุตุธรรมโม ที่คนในชุมชนนับถือ กราบไหว้ สักการบูชา (สมศักดิ์ อิมประสงค์, 2561: สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมการทอผ้าลายไตโนเสาร์ มีการริเริ่มโดยคนในชุมชนมีความรู้ในการทอผ้าลายขิดที่มีมาแต่ดั้งเดิม และการทอเสื่อกกที่เป็นลายไตโนเสาร์ ลายที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน การจักรสานข้าวของเครื่องใช้จากไม้ไผ่ เช่น สุ่มไก่ เปลสำหรับนอน ตะกร้า กระติบข้าว สหวิง แห ไซ ข้อง การสานหมวก เป็นต้น ปัจจุบันคนในชุมชนมีการแต่งกายผ้าพื้นเมืองในเวลาที่มางานประเพณี แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนให้ความสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น มีการสืบสานจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดด้านความสำคัญของการ

ท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมของ ชลเชตต์ หิรัญพิศ กล่าวว่า ท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม กระตุ้นให้คนท้องถิ่นเกิดความสามัคคีในการช่วยกันอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณีศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นทรัพยากรมีค่าของท้องถิ่น เพื่อดึงดูด ความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น วัฒนธรรม ของท้องถิ่นที่เข้มแข็ง เป็นแรงบันดาลใจที่สร้างสรรค์ และพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง เป็นการลดปัญหาการย้ายถิ่นไปทำงานนอกพื้นที่ และปัญหาความแออัดของสังคม (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการจัดการการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1. การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังขาดแคลนผู้รับผิดชอบ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ขาดบุคลากรด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยตรง ขาด ทีมงานด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านการ ท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดปัญหาด้านการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ กล่าว ว่า การบริหารจัดการนับว่ามีส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการพัฒนาการ แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการดำเนินการ ประสานงานกันหลายหน่วยงานที่มีบทบาทต่างกัน ทั้ง ภาครัฐ ผู้ประกอบการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน การเข้ามามีส่วนร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นที่จะต้องเข้ามา เริ่มตั้งแต่การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน ประสานการทำงานอย่างเป็นระบบและมีระบบติดตาม และ ตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อมิให้เกิดปัญหาของการบริหารจัดการที่อาจเป็นปัญหาต่อเนื่องจน กลายเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยืดเยื้อจนยากที่จะแก้ไข (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

แนวทางแก้ไขสามารถทำได้โดย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาสมรรถนะ ของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ยกกระดับด้านความรู้ที่จำเป็น ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ และเชิงสังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความรู้ สอดคล้องกับบทความเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและ ผู้ประกอบการประชาคมเกาะหมาก กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ทางวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพ และมีความห่วงแหน และสำนึกรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานความร่วมมือกันเป็นเครือข่าย ถือเป็นแนวทางการแก้ไข (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561)

2. การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขาดการมีส่วนร่วม โดยอาศัยแค่กลไกของรัฐเป็นหลักในการดำเนินการ ทำให้มีผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่น้อย ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่หลากหลาย ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยกลไกของรัฐเป็นหลักในการดำเนินการ จึงทำให้มีผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ตระหนัก และเข้าใจในการดูแลรักษาการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม อีกทั้งเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐส่วนหนึ่งเห็นว่าในพื้นที่ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่สามารถเกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากขาดทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ จึงขาดแรงกระตุ้นในการขับเคลื่อนพัฒนาการท่องเที่ยวต่อ

แนวทางการแก้ไข คือการสร้างความร่วมมือและความเป็นเจ้าของในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับบทความเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการประชาคมเกาะหมาก กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ในลักษณะของการจัดทำหลักสูตรเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม จะเป็นการจุดประกายและเป็นต้นแบบในการสร้างคนให้รู้จักการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยหลักสูตรดังกล่าวจะมีลักษณะของการผสมผสานทั้งในเชิงทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะตลอดจนเกิดชุดองค์ความรู้ที่ดี และแผนการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561)

3. การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขาดป้ายบอกเส้นทางไปยังสถานที่ต่างๆ มีเพียงป้ายชื่อหมู่บ้าน และป้ายชื่อสถานที่ สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านบางช่วงเกิดการชำรุดทรุดโทรมตามการเวลา ขาดการซ่อมแซม ส่งผลให้เกิดอันตรายและความยากลำบากในการเดินทาง สอดคล้องกับแนวคิดปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย กล่าวว่า ปัญหาด้านการเข้าถึงและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่ง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นับเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยว (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

แนวทางการแก้ไข คือ หน่วยงานภาครัฐเข้ามาพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ สนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซมถนนและจัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และปลอดภัยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว ของ Mill กล่าวว่า การปรับปรุงถนนและระบบการจราจรให้ดีขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว (Mill, 1990) และสอดคล้องกับแนวคิด ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย กล่าวว่า ควรมีการดำเนินการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการขนส่งและมาตรฐานการให้บริการ โดยการพัฒนาระบบการขนส่งทางบกให้มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด ภูมิภาค รวมถึงการปรับปรุงคุณภาพของเส้นทางคมนาคมให้รองรับปริมาณการใช้รถยนต์ได้อย่างเพียงพอ (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

4. การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ของตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขาดโฮมสเตย์ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน เนื่องจากโฮมสเตย์ในชุมชนยังไม่ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ปัจจุบันจึงยังไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพัก มีเพียงผู้เดินทางมาเข้าชุมชนถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน และผู้มาเข้าค่ายอบรมให้ความรู้เรื่องการทำดีที่ออกซ์ล้งสารพิช ซึ่งจะเข้าพักที่ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู หล้าคา ไม่ได้เข้าพักที่โฮมสเตย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินนทน พงษนิรันดร กล่าวว่า หากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวก็จะทำให้นักท่องเที่ยวพบปัญหา อุปสรรคระหว่างการเดินทางและอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการท่องเที่ยวในครั้งนั้น (ศิริรัตน์ พงษ์นิรันดร, 2558)

แนวทางการแก้ไข คือ ควรมีการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ตามมาตรฐานและเพียงพอที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมา สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญต่อการบริหารด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ต้องอาศัยธุรกิจหรือวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องในระบบการท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของฝากและของที่ระลึก โรงแรม ที่พัก ธุรกิจโรงพยาบาลและสถานพยาบาล ที่เชื่อมโยงกันอย่างมีคุณภาพ (นพมลลี เตชวชิรนนท์, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศิริรัตน์ โดสัมพันธมงคล ที่พบว่า โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว รวมไปถึงบุคลากรที่มีอย่างเพียงพอในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ นักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ความต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวแล้วนักท่องเที่ยวยังมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยว สมบูรณ์แบบมากขึ้น (ศิริรัตน์ โดสัมพันธมงคล, 2549)

5. การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

การจัดการคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ของ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ยังไม่มีระบบบริการนำเที่ยวที่เป็นระบบชัดเจน ยังไม่มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง มีเพียงหน่วยงานราชการที่เข้ามาติดต่อโดยตรงกับศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู ภูเขาคา และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน เพื่อนำประชาชนเข้ามารับการอบรมให้ความรู้เรื่องการทำดีที่ออกซ์ล้างสารพิษในร่างกาย และเข้ารับการอบรมเรื่องทำเกษตรปลอดสารพิษ สอดคล้องกับแนวคิดปัญหาด้านการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ได้กล่าวว่า ปัญหาภาครัฐ-เอกชน องค์กรมหาชน ขาดเอกภาพในการทำงานร่วมกันเนื่องจากเอกชนขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ ททท. ทำให้ไม่ให้ความสำคัญในการทำตลาดร่วมกับภาครัฐ นอกจากนี้ เอกชนไม่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง โดยการรวมตัวเป็นการรวมตัวลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้ความเห็นที่ได้รับจากภาคเอกชนที่เป็นตัวแทนสมาคมที่

มาร่วมมักจะเป็นความเห็นส่วนตัว หรือเป็นแนวทางที่จะทำให้เกิดประโยชน์กับเฉพาะบางกลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่เสียประโยชน์ที่มีความขัดแย้ง ก็จะไม่ให้ความร่วมมือ (ชลเชตต์ หิรัญพิศ, 2557)

แนวทางการแก้ไข คือการพัฒนากระบวนการนำเที่ยว พัฒนาทักษะด้านการให้บริการ และการเป็นผู้นำเที่ยวให้แก่บุคลากรหรือเยาวชนในท้องถิ่น มีมุมมองที่แตกต่างจากที่อื่น นอกจากเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นแล้ว ยังเกิดการสืบสานและเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีไปสู่คนรุ่นหลังอีกด้วย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561)

6. ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม มีข้อจำกัดในด้านสถานที่ท่องเที่ยวไม่โดดเด่น ทำให้ไม่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

แนวทางการแก้ไข คือ การจัดการกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนให้หลากหลาย อาทิเช่น สวนผัก กล้วย การนวดอบสมุนไพร การทำบุญตักบาตร การแสดงรำดองกำ การทอผ้าลายไดโนเสาร์ การทำแปรรูปผลิตภัณฑ์จากต้นกกลายไดโนเสาร์ สอดคล้องกับบทความเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการประชามกเถาหมาก กล่าวว่าการจัดการกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนโดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยพยายามรักษาการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เอกลักษณ์ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอีสาน และสิ่งดึงดูดใจของชุมชน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง Revival of Folk Medicine for increasing the socio-economic Value: a Case Study of Chiang Hian Community, Maha sarakhan Province กล่าวว่าการจัดการกับทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนที่รับรู้และเข้าใจของคนในท้องถิ่นสามารถปรับวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อม และทรัพยากรทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปกับสังคมปัจจุบันให้เกิดความสมดุลและกลมกลืนเป็นสากล คือ ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจชุมชนได้สำเร็จ (Atchara Yarasai et al, 2016)

7. การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรค เยาวชนคนรุ่นหลังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการสืบทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ภูมิปัญญาการทอผ้า ทอเสื่อกก จักสาน การทำสมุนไพร จะหลงเหลืออยู่ในผู้สูงอายุ ซึ่งใกล้จะสูญหายไป

แนวทางแก้ไข ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เยาวชนคนรุ่นหลัง ปลุกฝังให้เยาวชนรักและ หวงแหนท้องถิ่น ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไว้ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของเสาวณีย์ กุลสมบุรณ์ กล่าวว่า การเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหาาร่วมกันในชุมชน เพื่อปลูกจิตสำนึกร่วมของชุมชนกลายเป็นอัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน จนสร้างความเข้มแข็ง สามารถสร้างคน สร้างวัฒนธรรม และสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชนได้ (เสาวณีย์ กุลสมบุรณ์, 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของอานันท์ กาญจนพันธุ์ กล่าวว่า การสะสมบทเรียน กระบวนการเรียนรู้ วิธีการในรักษาดูแลสุขภาพ ได้เชื่อมโยงกับบริบทเฉพาะของท้องถิ่น ถูกหล่อหลอมและพัฒนาเป็น วัฒนธรรมสุขภาพที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ความแท้ (Authenticity) ที่เกิดเฉพาะถิ่น จนกลายเป็นอัต ลักษณ์ร่วมกันของชุมชน (Identity) (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บทความเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการ ประชาคมเกาะหมาก กล่าวว่า การสร้างความยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว ให้เกิดความสมดุลของการ ท่องเที่ยวในสามมิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมิติเศรษฐกิจนั้น จะต้องมองมุม ต่างจากภาคธุรกิจ เน้นความตระหนักและใส่ใจในแนวคิดการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากกว่าแนวคิดการ บริโภคนิยม และหันมาคำนึงถึงการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความสุขของผู้คน สังคมวัฒนธรรม ประเพณี ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการกระจายรายได้ที่ทั่วถึงและเป็นธรรมให้สถาน ประกอบการ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561) เกิด มูลค่าเพิ่มในวัฒนธรรมสุขภาพและทำให้ชุมชนมีอำนาจในการมีส่วนร่วมในการจัดการกับทรัพยากร วัฒนธรรมของตนเองในชุมชนนั้นคือการฟื้นฟูคุณค่าของภูมิปัญญา (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้ชุมชนศึกษาองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม คุณค่า ความสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความภาคภูมิใจ และข้อควรปฏิบัติในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมร่วมกัน

1.2 ควรมีการวางแผน แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ที่จะดำเนินการในรูปแบบใด ที่จะทำให้นักท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นได้รับความรู้จากการจัดการท่องเที่ยว โดยที่การท่องเที่ยวจะไม่ไปลดคุณค่า และไม่ทำลายหรือเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรมเดิม ตลอดจนคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ ทางด้านพื้นที่ และสังคมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมด้วย

1.3 ควรมีการจัดทำหลักสูตรอบรมยุวมัคเทศน์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยบรรจุลงในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียน เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง

1.4 ควรจัดให้มีกิจกรรมโครงการหมู่บ้านเพื่อสุขภาพ การทำเกษตร และเผยแพร่วัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จัก แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์มากขึ้น

1.5 ควรมีการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ต่าบลโนนน้ำเกลือ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ที่รวบรวม ข้อมูลการท่องเที่ยว เช่น เอกสารแผ่นพับ แผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวหนังสือคู่มือการท่องเที่ยว ไปสเตอร์ และจดหมายข่าวการท่องเที่ยว รวมทั้งการทำเว็บไซต์ (Web Site)

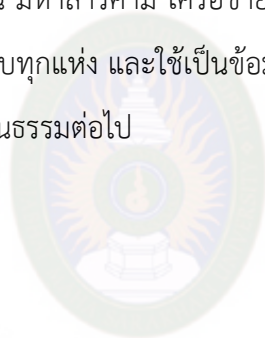
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ต่าบลโนนน้ำเกลือ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ทราบรูปแบบการดำรงชีวิต

และความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย ด้านอสังหาริมทรัพย์ ของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่า และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านประชาสัมพันธ์ และด้าน วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมให้ ยั่งยืน ต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยการเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมทุกแห่ง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อหาข้อแตกต่าง และแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทาง วัฒนธรรมของแต่ละหมู่บ้าน

2.3 ควรมีการวิจัยแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมในกลุ่มจังหวัด ไกล่เคียง เช่น ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เพื่อ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบทุกแห่ง และใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนกเกล้า แก้วกล้า และคณะ. (2559). **รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนครชัยบุรี**. วารสารวิจัยและพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ 11. ฉบับที่ 2. หน้า : 91-103
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว**. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). **คู่มือการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). **แนวทางการจัดการและส่งเสริมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ**. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2562, จาก <http://www.mots.go.th>.
- กรรณิกา อนุคามิ. (2550). **การจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในตำบลเกาะเกร็ดจังหวัดนนทบุรี**. ภาคนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ชลเชตต์ หิรัญพิศ. (2557). **การบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวค่ายกรมหลวงชุมพร อำเภอสัตหีบจังหวัดชลบุรี สู่แหล่งท่องเที่ยวชั้นนำ**. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2548). **ธนาคารข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561, จาก <http://www.trf.or.th>.
- นงลักษณ์ แสงขาว. (2554). **แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเขตอำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่**. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นพมลลี เตชาวชิรนานนท์. (2556). **การวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางการท่องเที่ยว**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ธรรมสารจำกัด.
กรุงเทพฯ.
- ปัทิตตา ตันติเวชกุล. **โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ**.
จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 22. ฉบับที่ 2 (เม.ย.-มิ.ย. 2546). หน้า 48-53
- ประพัทธ์ชัย ไชยนอก. (2553). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้าน
ด่านซ้ายอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย**. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์
การพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พนมพร สารสิทธิยศ. (2552). **ผู้ไทย : แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว
(โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร**. ศศ.ม. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- เยาวภา เจริญรื่น. (2549). **การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง ตำบลกระโพ
อำเภอด่านซ้าย จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วัฒนธรรมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ละเอียด ศิลาน้อย. (2561). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 กันยายน
2561, จาก <http://www.tat.or.th>.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย. (2553). **Annals of international Thai Tourism
Journal 2009**. กรุงเทพฯ: พีทู ดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด.
- สุนทอน ไชยสงคราม (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ :**
**กรณีศึกษา บ้านเกียดไฉง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.2560-2563**. งาน
นโยบายและแผน. สำนักงานปลัดเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง. กภาพสินธุ์.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา . (2558). **คู่มือการ
ประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ**. กรุงเทพฯ.

- เสาวณีย์ กุลสมบุรณ์. (2555). **สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านการพัฒนาการแพทย์พื้นบ้านไทยประเทศไทย**. สำนักการแพทย์พื้นบ้าน. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ศิรินันทน์ พงษ์นิรันดร. (2558). **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริรัตน์ โตสัมพันธ์มงคล. (2549). **การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). **การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ประกอบการประชามเกะหมาก**. ค้นเมื่อ 9 กันยายน 2561, จาก <http://tis.dasta.or.th/dastaknowledge>.
- อริศรา ห่องทรัพย์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม. (2558). **แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย**. คณะวิทยาศาสตร์ การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. ปีที่ 16. ฉบับที่ 3. หน้า 88
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2555). **พลวัตความรู้ชาวบ้านในกระแสโลกาภิวัตน์ในเจ้าที่และผีผู้ป่าพลัดของความรู้ชาวบ้านอำนาจและตัวตนของคนท้องถิ่น**. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- อัจฉรา ยะไรไสย, เทียมสุรย์ สิริศรีศักดิ์ และอิสระ ชูสร. (2559). **การฟื้นฟูภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจสังคม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านเชียงเหียน จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Atchara Yarasai et al. (2016). **Revival of Folk Medicine for increasing the socio-economic Value: a Case Study of Chiang Hian Community, Maha sarakhan Province**. Khon Kaen University. Thailand.
- Komsit Kianwatana et al. (2018). **Situations and Trends of World and Thailand Health Tourism**. Srinakharinwirot University. P 77.

Mill, R. C. (1990). **Tourism: The international business**. New Jersey: Prentice-Hall

Patricia Erfurt-Cooper, Malcolm Cooper. (2009). **Health and Wellness Tourism**.

Channel View Publications.

Richards. (1995). **Cultural Tourism in Europe**. United Kingdom: Biffles.

Richard Daft. (1998). **Organization Theory and Design**. International Thomson.

Ohio: South-Western College Publishing.

Verma, B. M. (1986). **Social Justice and Panchyati Raj**. New Delhi: Naurang Rai for

Mittal.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง

อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

โดย นางปฐิมาศ เสริฐเลิศ อาจารย์สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูลชื่อ ตำแหน่ง.....

ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ.....

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม

1.1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการวางแผนผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(2) ท่านมีการวางแผนการผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของท่านร่วมกับหน่วยงานใดบ้าง และมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย อย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

(2) ท่านมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือ
ฤดูกาลอย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

(3) ในพื้นที่ของท่านมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และ
การบริการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวก
แก่นักท่องเที่ยวอะไรบ้าง

.....

.....

.....

(2) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร
บ้าง

.....

.....

.....

(3) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

(4) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(5) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการสินค้าและของที่ระลึกอย่างไร

.....

.....

.....

(6) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการนำเที่ยว และมีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

(7) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านบันเทิงอย่างไร

.....

.....

.....

(8) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการขนส่งสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

(9) ท่านมีการดำเนินการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านสารสนเทศในแหล่งท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

1.5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีบุคลากรให้บริการกับท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(2) ท่านมีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

(3) ท่านมีการผู้ดูแล ให้ข้อมูล และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

1.6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

(1) ท่านมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(2) ในพื้นที่ของท่านมีหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

.....

1.7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรม

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกี๋ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ

เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง

อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

โดย นางปฐิมาศ เสริฐเลิศ อาจารย์สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูลชื่อ ตำแหน่ง.....

ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ.....

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม

1.1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการวางแผนการจัดการสินค้าหรือบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของท่านอย่างไร

.....
.....
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

(2) ท่านมีการวางแผนการดำเนินงานด้านการจัดการสินค้าหรือบริการของท่านร่วมกับหน่วยงานใดบ้าง และมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย อย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
(2) ท่านมีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือ
ฤดูกาลอย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
(3) ในพื้นที่ของท่านมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และ
การบริการหรือไม่ อย่างไร

1.3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างไรบ้าง

1.4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวก
แก่นักท่องเที่ยวอะไรบ้าง

.....
.....
.....
(2) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร
บ้าง

.....
.....
.....

(3) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....
.....
.....

(4) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....
.....
.....

(5) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการสินค้าและของที่ระลึกอย่างไร

.....
.....
.....

(6) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการนำเที่ยว และมีการดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....

(7) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านบันเทิงอย่างไร

.....
.....
.....

(8) ท่านมีการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการขนส่งสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....
.....
.....
(9) ท่านมีการดำเนินการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านสารสนเทศในแหล่งท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....
.....
.....
1.5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีบุคลากรให้บริการกับท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....
.....
.....
(2) ท่านมีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
(3) ท่านมีการผู้ดูแล ให้ข้อมูล และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....
.....
.....
1.6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

(1) ท่านมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....
.....
.....
(2) ในพื้นที่ของท่านมีหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวใน
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมอย่างไร

.....
.....
.....
1.7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรม

(1) ท่านมีการสนับสนุนหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่าน
อย่างไร

.....
.....
.....
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำ
เกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ SARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับคนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง
เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง
อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โดย นางปฎิมาศ เสริฐเลิศ อาจารย์สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูลชื่อ ตำแหน่ง.....
ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ เดือน..... พ.ศ.....

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม

1.1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของ
ท่านอย่างไร

.....
.....
.....

(2) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมของ
ท่านร่วมกับหน่วยงานใดบ้าง และมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่ง
เขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย อย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

(2) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวัน และ/หรือฤดูกาลอย่างเป็นระบบหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

(3) ในพื้นที่ของท่านมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง และสาธารณูปโภคเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอะไรบ้าง

.....

.....

.....

(2) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

.....

.....

(3) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

(4) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านความปลอดภัยในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(5) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการสินค้าและของที่ระลึกอย่างไร

.....

.....

.....

(6) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการนำเที่ยว และมีการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

(7) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านบันเทิงอย่างไร

.....

.....

.....

(8) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการขนส่งสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

(9) ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการสนับสนุนหรือจัดให้มีบริการด้านสารสนเทศในแหล่ง
ท่องเที่ยวของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

1.5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกบุคลากรให้บริการกับท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(2) ท่านมีส่วนร่วมในการดูแลระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและ
ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

(3) ท่านมีส่วนร่วมในการดูแล ให้ข้อมูล และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

1.6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทาง
วัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

(2) ในพื้นที่ของท่านมีหน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมสนับสนุนหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

.....

1.7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรม

(1) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และวัฒนธรรมในพื้นที่ของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกี๋ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ นายกองดีการบริหารส่วนตำบล พัฒนาการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 18 ราย

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 1 จำนวน 6 ราย ได้แก่

1) นายสนทยา บุญวาสนา. รองนายกเทศมนตรีตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

2) นายหนูกัน นาคงยืน. ผู้ใหญ่บ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

3) นายเกษม อิมเสถียร. กำนันบ้านห้วยเสือเต้น, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

4) นางสาววาสนา วัฒนวิเศษ. นักจัดการทั่วไปชำนาญการ (รักษาการผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม), สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

5) นางประยูร ภูผาดแร่. หัวหน้าศูนย์หนังสือชุมชน ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

6) ทองใบ พาดี. ประชาชนชาวบ้านตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2561

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 2 จำนวน 6 ราย ได้แก่

1) ดต.ไพศาล มูลมาตร. นายกเทศมนตรีตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

2) นางมาลาพร ภูแดนไกร. ผู้ใหญ่บ้านโคกศาลาทอง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

3) นางสมหมาย นาไชยเวศน์. ผู้ใหญ่บ้านโคกไม้้งาม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

4) นางลักขิกา พิมสาร. ผู้ใหญ่บ้านโนนป่าจิว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

5) นายสมศักดิ์ ศักดิ์วงษ์. ผู้อำนวยการกองช่าง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

6) นายสมภาร อิมประสงค์. ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนน้ำเกลี้ยงกลุ่มวิทยา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 3 จำนวน 6 ราย ได้แก่

- 1) นายสมศักดิ์ สุทธิศิลป์. รองนายกเทศมนตรีตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 2) นายบุญมี หัตถแสน. ผู้ใหญ่บ้านโคกสง่า, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 3) นางสาวกุลรัตน์ คำโสภา. นักพัฒนาชุมชน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 4) นางสุภาวดี ภูคำจอง. ประธานกองทุนสวัสดิการหมู่บ้านและอสม., สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 5) นางวัลรัตน์ การจะโนศรี. พนักงานธุรการ รพ.สต.โนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 6) สมาน ศิริพันธ์. ประชาชนชาวบ้านตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

2. รายงานผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ร้านนวดสมุนไพร ร้านสินค้าเพื่อสุขภาพ ร้านอาหาร และโฮมสเตย์ ลงพื้นที่ 3 ครั้ง ครั้งละ 4 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ราย ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 1 จำนวน 4 ราย ได้แก่

- 1) นายใบคุณ สามารถ. ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสหัสขันธ์ , สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 2) นางสุมาตร มุลมาตร. ประธานกลุ่มทอเสื่อกกบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 3) นางสดใส อัมพวา. ประธานกลุ่มผักกลางมุ้งตำบลโนนน้ำเกลี้ยง. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 4) นายสมพงษ์ เสมอใจ. สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์สุขภาพบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 2 จำนวน 4 ราย ได้แก่

- 1) ดร.ธงชัย ปัจจุรัตน์. หัวหน้าศูนย์เรียนรู้ ยู อยุธยา ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 2) นางมะลิ สามารถ. คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสหพันธ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 3) นางบุญเรือง บุญชิต. รองประธานกลุ่มทอเสื่อกบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 4) นายภิรมย์ชัยพร ภูอาราม. สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์สุขภาพบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 3 จำนวน 4 ราย ได้แก่

- 1) นางสาวอ้อยใจ ภูพันธ์. คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสหพันธ์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 2) นายประสิทธิ์ อัมพวา. รองประธานกลุ่มผักกลางมุ้งตำบลโนนน้ำเกลี้ยง. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 3) นางบัวผัน มีภักดี. สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์สุขภาพบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562
- 4) นางสมหมาย มุคสิงห์. สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์สุขภาพบ้านโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

3. รายงานผู้ให้สัมภาษณ์ ประชาชนในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ลงพื้นที่ 3 ครั้ง โดยสัมภาษณ์คนในชุมชน 8 หมู่บ้านในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง หมู่บ้านละ 3 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 72 ราย

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 1 โดยสัมภาษณ์คนในชุมชน 8 หมู่บ้านในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง หมู่บ้านละ 3 ราย จำนวน 24 ราย ได้แก่

- 1) นางดวงจันทร์ ภูอาราม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

- 2) นางสาวธัญญา จัตวา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 3) นายเลียม มิคะสิงห์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 4) นายพนม โสภา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 5) นางสาวสาธิตา ลือทองจักร. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 6) นางสุวรรณ ลาละคร. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 7) นายประดิษฐ์ นีระพจน์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 8) นายมอน ภูแห่งแก้ว. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 9) นายรัฐพงษ์ คำคำดวน. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 10) นายพิสิษฐ์ ภูธง พงษ์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 11) นายชัยรัตน์ คำไพโรศรี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 12) นายประสิทธิ์ ชื่นจิต. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 13) นางคำศรี อิมพูล. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 14) นายเนรมิต ศรีหงษ์ทอง. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 15) นายส่องแสง โสดาสา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

- 16) นางทองยูน ไชยพจน์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 17) นายมนตรี แก้วลี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 18) นายสมคิด ถิ่นจำนงค์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 19) นางนัยนา ถิ่นแสนดี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 20) นายหนูเกต ภูตาคม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 21) นางมะลิวรรณ นาไชยเวศน์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 22) นายวิชัย ถิ่นแสนดี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 23) นางจินตนา ขามรัตน์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562
- 24) นายสุริยา ภูตาคม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2562

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 2 โดยสัมภาษณ์คนในชุมชน 8 หมู่บ้านในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง หมู่บ้านละ 3 ราย จำนวน 24 ราย ได้แก่

- 1) นางบุปผา อ้นดอนล่า. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 2) นายทองใส ใจแสง. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 3) นางสาวจันทิมา พาดี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 4) นายสมศักดิ์ อิ่มประสงค์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

- 5) นายวร ศิริยะพันธ์.. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 6) นางดวงใจ กุลศรี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 7) นางสาวจันทิ จำเริญไกร. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 8) นางสาวสนิทธ นาคงยืน. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 9) นายยุทธนา ภูยาฟ้า. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 10) นางสาวหนูแดง ภูตาคม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 11) นายสว่าง อยู่หนูพะเนา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 12) นางสาวรุ่งนภา บุญวาสนา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 13) นายเสาร์มงคล สุ่มมาตร. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 14) นายวัชลา บุญวาสนา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 15) นางจักคำ ขอบทอง. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 16) นายไกรราช นวลนอก. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 17) นายสุพัทธ์ นั่งสูงเนิน. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 18) นายสังข์ เจ็กนอก. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562
- 19) นายสมศักดิ์ ภูงามดาว. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

20) นางสาวประสพสุข พรหมรินท. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

21) นางนริศรา ภูเขาฟ้า. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

22) นางแหงม ภูอาลัย. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

23) นางสาวจันทร์เพ็ญ ภูงามดาว. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

24) นายคำหมี ภูเขาฟ้า. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2562

ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์รอบที่ 3 โดยสัมภาษณ์คนในชุมชน 8 หมู่บ้านในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง หมู่บ้านละ 3 ราย จำนวน 24 ราย ได้แก่

1) นายสงกรานต์ สุริยะพันธ์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

2) นายสมภาร อิ่มประสงค์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

3) นางเกษร อิ่มภักดิ์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

4) นางทองสอ บุญวาสนา. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

5) นายสมาน ศิริพันธ์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

6) นายนารง ผลบุญ. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

7) นางอมรรัตน์ ตาเมือง. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

8) นายบุญธรรม พลมะศรี. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562

9) นายประหยัด ภูแสงสั้น. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

10) นายบัวลี บุพสังข์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

11) นายมณี พลพวก. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

12) นางหน่วง นาสงวน. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

13) นางบรรเทา ชันดีโก. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

14) นายรุ่งรัตน์ สายถนอม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

15) นางบุญโฮม บุญชิต. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

16) นายวันชัย แสงคำ. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

17) นางพัชรา อิ่มประสงค์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

18) นางพรทิพย์ ภูขาว. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

19) นางปนัดดา อินทวงศ์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

20) นายแหลมทอง มุกสิงห์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

21) นางบุญเพ็ญ ภูอาราม. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

22) นายฉันทา ภูรัมย์. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

23) นางอ่อนสี ไชยพิเดช. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม

2562

24) นายบุญเรียง วงศ์สระคู. คนในชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23

พฤษภาคม 2562

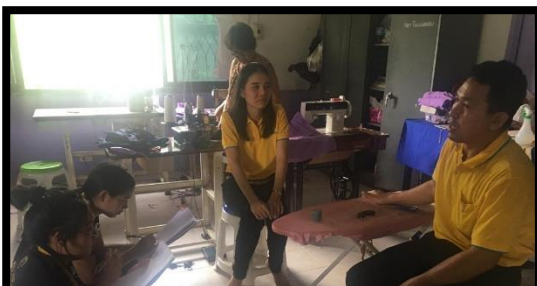
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

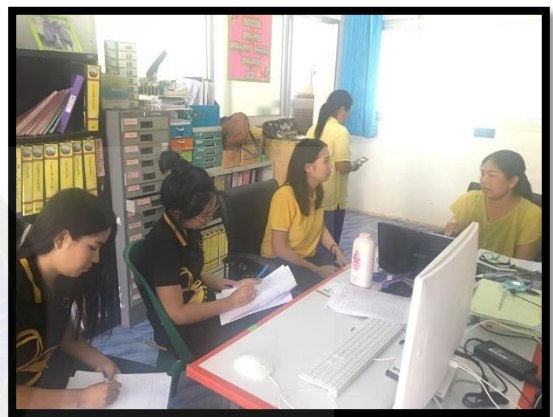
ภาพ

ภาพที่ ค-1

ภาพที่ ค-2

สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลโนนน้ำเกลี้ยง รักษาการผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ ค-3

ภาพที่ ค-4

เก็บข้อมูลศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

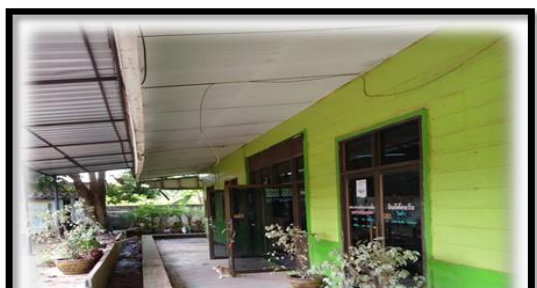

ภาพที่ ค-5

ภาพที่ ค-6

การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์

การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหาร

ภาพที่ ค-7
วัดป่าฉันทนิมิต

ภาพที่ ค-8
ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง

ภาพที่ ค-9
ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู หญ้าคา

ภาพที่ ค-10
ลานกิจกรรม ณ ศูนย์เรียนรู้ ยู หญ้าคา

ภาพที่ ค-11
แผนผังกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

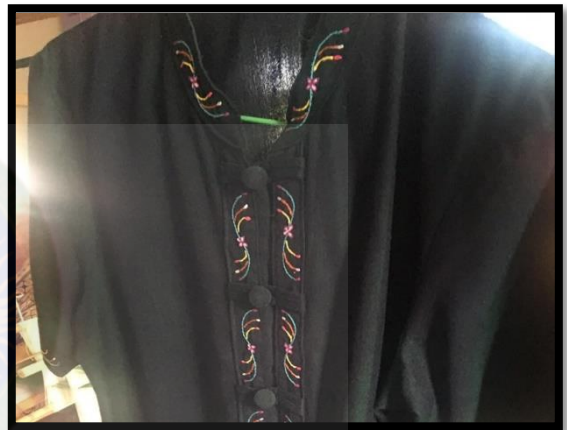
ภาพที่ ค-12

ภาพที่ ค-13
วัดภูค่าว

ภาพที่ ค-14
สะพานเทพสุตา

ภาพที่ ค-15
ผ้าทอมือ

ภาพที่ ค-16
เสื้อทอมือลายไดโนเสาร์

ภาพที่ ค-17
ผลิตภัณฑ์เสื้อกลายไดโนเสาร์

ภาพที่ ค-18
หมวก (ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก)

ภาพที่ ค-19

การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน

ภาพที่ ค-20

การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน

ภาพที่ ค-21

การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ภาพที่ ค-22

การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ภาพที่ ค-23

การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน

ภาพที่ ค-24

การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางปวิมาศ เสริฐเลิศ

ตำแหน่ง อาจารย์

ที่ทำงาน สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
เลขที่ 80 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 043-742621
มือถือ 085-7435958

อีเมล patims.pu@hotmail.com

การศึกษา

- บธ.ม. (การจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ศศ.บ. (การท่องเที่ยวและการโรงแรม) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์ในการทำงาน

- ปี พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ปี พ.ศ. 2555 - 2557 ตำแหน่งนักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์

รายวิชาที่สอน

- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- จิตวิทยาบริการและศิลปะการต้อนรับ
- การพัฒนาบุคลากรเพื่องานบริการ
- การจัดการงานแม่บ้าน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลือจากหลายท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณทุนอุดหนุนการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในการทำการวิจัยสำหรับอาจารย์จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2561

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กฤตพา แสนชัยธร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาวางรากฐานความรู้อันเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานวิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณบิดาร.ต.บุญชู นิตยาชิต และมารดาคุณแม่กมลภรณ์ นิตยาชิต ที่กรุณาดูแลอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือบุตรคนนี้อย่างเต็มที่โดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีจนได้ข้อมูลงานวิจัยที่สมบูรณ์

สุดท้ายขอขอบคุณพี่ น้อง และเพื่อนทุกคนที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันเสมอมาตลอดจนผู้มีส่วนสนับสนุนทุกท่านที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ปฏิมาศ เสริฐเลิศ

2562

หัวข้อวิจัย	การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ผู้ดำเนินการวิจัย	ปฎิมาศ เสริฐเลิศ
หน่วยงาน	หลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม และวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม จำนวน 102 ราย โดยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ แล้วอธิบายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรปลอดสารพิษโคกไม้งาม, ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพหญ้าคา, วัดฉันทนิมิต, โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง และศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโนนน้ำเกลี้ยง อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในเส้นทางหลักกับแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ได้แก่ สวนไดโนเสาร์ พิพิธภัณฑ์สิรินธร วัดภูสิงห์ วัดภูคำว ถนนสายวัฒนธรรมไดโนโรด เขื่อนลำปาว หาดดอกเกตุ ล่องแพที่เขื่อน สะพานเทพสุตา เขตรักษาพันธุ์ปลาลำปาว

ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1)มีการวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแผนพัฒนามตามยุทธศาสตร์จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แผนงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน่วยงานหลักจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง 2)การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง จัดเป็นพื้นที่นาร่องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

วัฒนธรรม และเชิงเกษตรในจังหวัดกาฬสินธุ์ 3)ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ถนนทางเข้าดูแลโดยสำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง 4)ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก มีเพียงพอแต่ยังไม่ได้มาตรฐาน เช่นโฮมสเตย์อยู่ระหว่างการยื่นขอเข้ารับการประเมิน“มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย” 5)ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ให้การสนับสนุนด้านนโยบาย งบประมาณ รวมถึงบุคลากรการอบรมให้ความรู้สู่ชุมชนในด้านการท่องเที่ยว การเกษตร การดูแลสุขภาพ การทอผ้า และการแปรรูปสินค้า 6)ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการในชุมชน 7) ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม คนในชุมชนให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อม สืบสาน ประเพณี วัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การทอผ้า การจักสาน การแปรรูปสมุนไพร

ด้านปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวอาศัยกลไกของรัฐเป็นหลักในการดำเนินการ จึงทำให้มีผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นส่วนน้อย ขาดบุคลากรด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยตรง ยังไม่มีระบบบริการนำเที่ยวที่เป็นระบบชัดเจน สถานที่ท่องเที่ยวไม่โดดเด่น โฮมสเตย์ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ ขาดป้ายบอกเส้นทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว สภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านบางช่วงเกิดการชำรุดทรุดโทรม และมีเพียงผู้สูงอายุที่เป็นผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างยั่งยืนต่อไป มีแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้ คือ หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ มีการสร้างความร่วมมือและความเป็นเจ้าของในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน พัฒนาบุคลากรด้านการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาทักษะด้านการให้บริการ ยกระดับความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นให้กับผู้ประกอบการและคนในชุมชน ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ พัฒนาระบบบริการนำเที่ยว การจัดกิจกรรมในพื้นที่ชุมชนให้หลากหลาย โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของตนเอง รวมทั้งปลูกฝังให้เยาวชนรักและหวงแหนท้องถิ่น ช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไว้ให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการ, การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม

Title	Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kiang, Sahatsakhan District, Kalasin Province.
Auther	Mrs Patimas sertlert
Program	Bachelor of Business Administration Major Hotel and Tourism
University	Rajabhat Mahasarakham University Faculty Management Science
Year	2019

Abstract

The research of Cultural Health Tourism Management in Baan Non Nam Kiang, Sahatsakhan District, Kalasin Province. The purposes of this research were: Resource survey of Cultural Health Tourism, Management study of Cultural Health Tourism and Analyze problems and obstacle including its solution. The researchers collected the data with Qualitative Research from Purposive Sampling 102 respondents concerning the management of Cultural Health Tourism from interviewing and discussing. The data would be analyzed and explained the result under the research purpose.

The results of the study were as follows: Cultural Health Tourism in Non Nam Kiang Sub-district, Sahatsakhan District, Kalasin Province consisted of 3 sides:

Cultural tourism resources, including organic farming learning center, Khok Mai Ngam, Yu Ya Kha Health Care Learning Center, Chanthanimit Temple, Non Nam Kiang Homestay and the Non Nam Kiang Community Vocational Training Center It can also link tourism on the main route with local attractions. To allow tourists to have more opportunities to travel in many forms Tourists can travel to nearby attractions including the Dinosaur Park, Sirindhorn Museum, Phu Sing Temple, Phu Kha Temple, Dinot Road Cultural Road, Lam Pao Dam, Dok Ket Beach, Rafting at the Thepsuda Bridge, Lampao Wildlife Sanctuary.

Tourism health cultural management, consisting of 1) planning of the responsible person for tourism destinations With a development plan in accordance with the provincial strategy Local government organization Public Health and Environment Program Which has the main department from Provincial

Administration Organization Kalasin Provincial Health Office And the Non Nam Kiang Subdistrict Municipality Office 2) Tourism area management Non Nam Kiang Subdistrict Is a pilot area for managing health, cultural and agricultural tourist attractions in Kalasin Province. 3) In terms of management, accessibility to tourist spots, road signs and entrances are overseen by the Non Nam Kiang Subdistrict Municipality Office. 4) Facility management There is enough but not yet up to standard. For example, a homestay is in the process of submitting an assessment for the "Thai Homestay Standard". 5) Management for the quality of services in tourist destinations There are government and private agencies at the provincial, district and sub-district levels to support budgetary policies, including personnel, training, public awareness on tourism, agriculture, health care, weaving and product processing. 6) Tourism activity management There is cooperation between the government and entrepreneurs in the community. 7) Conservation of nature, environment and culture. People in the community cooperate in preserving the environment, continuing the cultural traditions to the present, such as weaving, wickerwork and herb processing.

In the aspect of problems, obstacles and solutions for the management of cultural health tourism, for example, the management of tourist destinations relies on the government's mechanism for implementation. Therefore have a stakeholder And a small number of those involved in the area Lack of direct tourism management personnel There is still no clear tour service system. Not prominent tourist attractions Homestay accommodation for tourists has not yet received a standard Homestay Lacking directions for tourist attractions The road conditions at the entrance to the village have deteriorated sometimes. And only the elderly who carry on local wisdom.

Therefore, in order to achieve cultural health tourism Non Nam Kiang Subdistrict Sahatsakhan District Karasin Province Sustainable With solutions as follows: government agencies should come to develop infrastructure systems to meet standards and adequacy Cooperation and ownership are created in the form of a cooperative network in every sector. Developing tourism management personnel Develop service skills Enhance tourism knowledge necessary for entrepreneurs and people in the community. Business management skills Develop tour service system

Organizing activities in various community areas Taking into account the identity Own
identity As well as cultivate the youth to love and cherish the locality Helping to
conserve nature, environment, and culture in the future.

Keywords: Management, Tourism, Cultural Health Tourism

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทพื้นที่ศึกษา	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว	15
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	21
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
กรอบแนวคิดในการวิจัย	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
การสร้างเครื่องมือการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
การนำเสนอผลการวิจัย	46
บทที่ 4 ผลการวิจัย	47
ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม	47
ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	
ผลของการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม	53
ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	
ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขแหล่งท่องเที่ยว	57
เชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม	
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปผลการวิจัย	62
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	81
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	81
บรรณานุกรม	83
บรรณานุกรมภาษาไทย	83
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	88
ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์	104
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการวิจัย	114
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล	119
ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ข้อมูลประชากรในพื้นที่ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอเสถียร จังหวัดกาฬสินธุ์	12
2.2	ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและการศึกษา	13
2.3	ข้อมูลพื้นฐานด้านสาธารณสุข	13
2.4	ข้อมูลพื้นฐานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	14
2.5	ข้อมูลพื้นฐานด้านสถาบันและองค์กรทางศาสนา	14
2.6	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเมืองการบริหาร	14

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	16
2.2 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21	34
2.3 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	41
4.1 แปลงผักกางมุ้ง ณ ศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรปลอดสารพิษบ้านโคกไม้้งาม	48
4.2 แผนผังกิจกรรมภายในศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรปลอดสารพิษบ้านโคกไม้้งาม ...	48
4.3 ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพญาอากาศ	49
4.4 สถานที่อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร และการดีท็อกล้างสารพิษ	49
ณ ศูนย์เรียนรู้การดูแลสุขภาพพญาอากาศ	
4.5 วัดฉันทนิมิต	50
4.6 โฮมสเตย์โนนน้ำเกลี้ยง	50
4.7 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง	51
4.8 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากต้นกก เสื่อกกสายไต้โนนเสาร์	51
4.9 ผ้าทอมือ	52
4.10 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก	52
ค-1 สัมภาษณ์นายกเทศมนตรีตำบลโนนน้ำเกลี้ยง	115
ค-2 สัมภาษณ์รักษาการผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	115
ค-3 เก็บข้อมูลศูนย์เรียนรู้การทำการเกษตรปลอดสารพิษ	115
ค-4 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	115
ค-5 การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโฮมสเตย์	115
ค-6 การแจกแบบสัมภาษณ์	115
ค-7 วัดป่าฉันทนิมิต	116
ค-8 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง	116
ค-9 ศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ยู ห้วยาคา	116
ค-10 ลานกิจกรรม ณ ศูนย์เรียนรู้ ยู ห้วยาคา	116
ค-11 แผนผังกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม	116
ค-12 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	116

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ค-13 วัตถุค่าว	117
ค-14 สะพานเทพสุตา	117
ค-15 ผ้าทอมือ	117
ค-16 เสื้อทอมือลายไดโนเสาร์	117
ค-17 ผลิตภัณฑ์เสื้อกกลายไดโนเสาร์	117
ค-18 หมวก (ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื่อกก)	117
ค-19 การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน	118
ค-20 การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน	118
ค-21 การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้า	118
ค-22 การแจกแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้า	118
ค-23 การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน	118
ค-24 การแจกแบบสัมภาษณ์คนในชุมชน	118

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อกลไกการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งในภาพรวมแล้ว การท่องเที่ยวนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ และควมมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) ประเด็นการพัฒนาหลักในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ให้ความสำคัญกับการศึกษาศักยภาพของพื้นที่เพื่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงทั้งทางกายภาพ วิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมการท่องเที่ยว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12, 2558) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว นวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่น การจัดการการท่องเที่ยว เป็นรูปแบบ “การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยว

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง และ 2) ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, 2558) ซึ่งตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นชุมชนมีศักยภาพด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรม

ส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ นักท่องเที่ยวบางคนให้ความสำคัญแก่สุขภาพใจด้วย จุดเด่นของตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากการเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติเพื่อหลีกเลี่ยงจากความจำเจและเพื่อความสงบในจิตใจแล้ว ยังสามารถเรียนรู้วิธีการใช้ภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้านมาบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่น แจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เห็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์, 2557) แต่เนื่องจากขาดการวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก และค่อยๆ ขบเซาหลง ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จึงเกิดแนวคิดในการทำวิจัย เรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์” ขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ในการปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาโครงการวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยที่ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ทำการวิจัยคือ ชุมชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาประชากร 3 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักดังต่อไปนี้คือ

2.1 ประชากร (Population)

ในการวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ ทั้งในส่วนของประชากรท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในหน่วยงานของภาครัฐจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนดประชากร ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอ สหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่รัฐ พัฒนาการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน

2.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ผู้ประกอบการที่ให้บริการนวดสมุนไพร หรือจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ ร้านอาหาร และโฮมสเตย์ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1.3 กลุ่มประชาชนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.2.1 กลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหสันธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง พัฒนาการอำเภอสหสันธุ์ เจ้าหน้าที่รัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน ลงพื้นที่ 3 ครั้ง สัมภาษณ์ครั้งละ 6 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 ราย

2.2.2 กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการที่ให้บริการนวดสมุนไพร หรือจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ ร้านอาหาร และโฮมสเตย์ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ลงพื้นที่ 3 ครั้ง สัมภาษณ์ครั้งละ 4 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ราย

2.2.3 กลุ่มประชาชนใน ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ คนในตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ทั้ง 8 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน ลงพื้นที่ 3 ครั้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 72 ราย

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 สำรองทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ของตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางของคนจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจที่ผู้เดินทางยังมีได้ตั้งหลักแหล่งถาวรและไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่นปลายทางโดย การท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักผ่อนต่างถิ่นเป็นการชั่วคราวโดยมิได้ประกอบอาชีพ

การจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management) หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนเน้นการจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนมีความเคารพต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน มีการจัดการเพื่ออนุรักษ์รักษาสุนทรียภาพ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ และชีวภาพซึ่งมีความหลากหลาย (Biological Diversity) ให้มีระบบสนับสนุนชีวิต (Life supporting Systems) ในขอบเขตทางนิเวศวิทยาที่เหมาะสม เพื่อรักษาความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ซึ่ง

ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้คือ การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว, การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว, การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ, การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว, การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว ไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร การฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อการรักษาสมดุลทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยว มีการกำหนดรูปแบบและทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งอาจแบ่งแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหลายระดับ ตามความเหมาะสม และความจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ แผนการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภาคและระดับท้องถิ่น

การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากร มีการผลิตสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด และการพัฒนาสินค้าเพื่อสุขภาพตามศักยภาพของแต่ละกลุ่ม และมีการกำหนดมาตรการ โครงการ กิจกรรม มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาด้านสุขภาพ ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับข้อมูลข้อเท็จจริงในพื้นที่

การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเส้นทางการเดินทาง ยานพาหนะ โครงสร้างพื้นฐาน การควบคุมการเดินทาง และยานพาหนะในการเข้าออก ระยะเวลา ความถี่ในการให้บริการ อัตราและการเก็บค่าบริการผ่านทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อราคาค่าเดินทางที่เหมาะสม

การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว นั้นอย่างประทับใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยวในวันขึ้น หรือกลับมาเที่ยวซ้ำในโอกาสหน้า ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในแหล่งท่องเที่ยวมี 4 ด้าน คือ 1. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอาคาร

และสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว 2. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการในแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 4. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านป้ายในแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของธุรกิจให้บริการจากการท่องเที่ยว คุณภาพการบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือคู่แข่งได้ การเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ ผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ เมื่อผู้รับบริการมีความต้องการ ณ สถานที่ที่ผู้รับบริการต้องการ และในรูปแบบที่ต้องการ

การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการจัดการกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมซึ่งกิจกรรมอาจเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การปลูกผัก การทอผ้า การจับปลา การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมไปถึงกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การพายเรือ ดำน้ำ ดูปะการัง เดินป่าดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การปีนหน้าผา การล่องแก่ง การขี่ช้าง

การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรม หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างตั้งเดิมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่างประหยัด คำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่าและคุณภาพของธรรมชาติต้นทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุข รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูนและเสริมสร้างไว้ให้มากเพียงพอต่อการใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้นต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างตั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุดโดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมบ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหชัยสิทธิ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1 ประโยชน์ต่อวงการวิชาการ

1.1 เกิดการบูรณาการ องค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการในการพัฒนา และการศึกษาวิจัยต่อไป

1.2 นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เกิดความยั่งยืน

1.3 เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้บูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

2 ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ

2.1 ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์และสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจของตน

2.2 ผู้ประกอบการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3 ประโยชน์ด้านนโยบาย

3.1 เป็นเครื่องมือที่จะใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน

3.2 เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยสนับสนุนการกำหนดนโยบายของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เป็นที่รู้จัก และนิยมของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

3.3 เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว เพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

3.4 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานโดยนำไปแปลงเป็นนโยบายและแผนปฏิบัติการในหน่วยงานหรือองค์กรของตน

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4 ประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่น

4.1 ก่อให้เกิดกระบวนการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

4.2 คนในชุมชนตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่นตนเองและสามารถนำทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ทำลายอัตลักษณ์ในท้องถิ่นของตน

4.3 เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างสถาบันกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และสนับสนุนผลการศึกษาวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่ศึกษา
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. บริบทพื้นที่ศึกษา สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง

1.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านโนนน้ำเกลี้ยง ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นเขตการปกครองของอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 28 กิโลเมตร พื้นที่โดยประมาณ 24 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 15,000 ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสหัสขันธ์ประมาณ 8 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 30 กิโลเมตร เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลโนนน้ำเกลี้ยง เป็นเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551

1.1.1 อาณาเขต

สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง มีเขตติดต่อพื้นที่เทศบาล ตำบลใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อเขตเทศบาลตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อเขตเทศบาลตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออก ติดต่อเขตเทศบาลตำบลนามะเขือ อำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
 ทิศใต้ ติดต่อเขตเทศบาลตำบลภูดิน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
 มีอาณาเขตและให้กำหนดเขตเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ไว้ดังนี้

หลักเขตที่ 1 ตั้งอยู่บริเวณจุดกึ่งกลางทางหลวงกาฬสินธุ์ – สหัสพันธ์ (หมายเลข227) บริเวณ
 พิกัดที่ UD 419459

ทิศเหนือ

จากหลักเขตที่ 1 เป็นแนวเส้นตรงขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 500 เมตร จาก
 จุดนี้ขึ้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือถึงหลักเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 425462

จากหลักเขตที่ 2 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันออกตามกึ่งกลางถนนสายรอบภูคุ้มข้าว จนถึง
 หลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณ พิกัดที่ UD 432460

จากหลักเขตที่ 3 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศเหนือตัดผ่านกึ่งกลางภูคุ้มข้าว จนถึงร่องน้ำคำไม้
 ตายเป็นหลักเขตที่ 4 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณ พิกัดที่ UD 430479

จากหลักเขตที่ 4 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงจุดกึ่งกลางทางหลวง
 กาฬสินธุ์ – สหัสพันธ์(หมายเลข 227) เป็นหลักเขตที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 440483

จากหลักเขตที่ 5 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันออกตามกึ่งกลางทางหลวงกาฬสินธุ์ – สหัส
 พันธ์ (หมายเลข 227) จนถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 458482

จากหลักเขตที่ 6 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศใต้ตามกึ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่าง
 ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบล สหัสพันธ์จนถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 459472

จากหลักเขตที่ 7 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกตามกึ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขต
 ระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลสหัสพันธ์ประมาณ 280 เมตร แล้วขึ้นมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
 จนถึงหลักเขตที่ 8 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 469465

จากหลักเขตที่ 8 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศใต้ตามกึ่งกลางถนนประมาณ 500 เมตร จากจุดนี้
 ตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 560 เมตรจนถึงกึ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่าง
 ตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบล สหัสพันธ์จากจุดนี้เป็นแนวเส้นตรงตามกึ่งกลางถนนมาทางทิศใต้จนถึง
 สามแยกจากจุดนี้ไปตามกึ่งกลางถนนทางทิศตะวันออกและวนตามกึ่งกลางแนวถนนจนถึงหลักเขตที่ 9
 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 474449

จากหลักเขตที่ 9 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกจนถึงหลักเขตที่ 10 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณ
 พิกัดที่ UD 507448

รวมระยะทางด้านทิศเหนือประมาณ 14,097 เมตร

ทิศตะวันออก

จากหลักเขตที่ 10 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลนามะเขือ ไปจนถึงหลักเขตที่ 11 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 502437

จากหลักเขตที่ 11 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลนามะเขือ ไปจนถึงหลักเขตที่ 12 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 504433

จากหลักเขตที่ 12 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลนามะเขือ ประมาณ 470 เมตรจากจุดนี้มาทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนไปจนถึงหลักเขตที่ 13 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 501427

จากหลักเขตที่ 13 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลนามะเขือไปจนถึงหลักเขตที่ 14 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 598424

จากหลักเขตที่ 14 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามแนวกิ่งกลางถนนซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลโนนน้ำเกลี้ยงกับตำบลนามะเขือไปจนถึงหลักเขตที่ 15 ซึ่งตั้งอยู่ บริเวณพิกัดที่ UD 491417

ระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 4,278 เมตร

ทิศใต้

จากหลักเขตที่ 15 เป็นแนวเส้นไปทางทิศตะวันตกตามกิ่งกลางลำห้วยบงจนถึงบริเวณจุดกิ่งกลางสะพานทางหลวงกาฬสินธุ์ – สหัสขันธ์ (หมายเลข 227) เป็นหลักเขตที่ 16 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพิกัดที่ UD 424417

รวมระยะทางด้านทิศใต้ประมาณ 8,840 เมตร

ทิศตะวันตก

จากหลักเขตที่ 13 เป็นแนวเส้นขึ้นไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามแนวกิ่งกลางทางหลวงกาฬสินธุ์ – สหัสขันธ์ (หมายเลข 227) ไปจนถึง หลักเขตที่ 1 ซึ่งอยู่กิ่งกลางถนน

รวมระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 4,228 เมตร

1.1.2 ข้อมูลประชากรในพื้นที่

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลประชากรในพื้นที่ ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		รวม
				ชาย	หญิง	
1	โนนน้ำเกลี้ยง	1	166	344	359	703
2	ห้วยเสือเต็น	2	213	478	481	956
3	โคกไม้้งาม	3	76	179	160	339
4	โนนป่าจั่ว	4	68	169	147	326
5	โคกสง่า	5	74	165	152	317
6	โคกศาลาทอง	6	53	96	122	218
7	โนนทอง	7	106	240	217	457
8	ปากกล้วย	8	108	190	198	388
	รวม		982	1,746	1,748	3,494

(ที่มาของข้อมูล: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2559)

1.1.3 ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ปลูกยางพารา มันสำปะหลัง และอ้อย เป็นหลัก หลังจากที่เก็บเกี่ยวเสร็จก็ประกอบอาชีพเสริม คือ ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค แต่มีบางส่วนที่เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย การประมงเป็นการจับปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อการบริโภค บางส่วนก็จำหน่ายภายในชุมชน

1.1.4 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม/ขนส่ง

ระหว่างเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยงสู่ อำเภอสหชัย มีถนน 2 สาย เป็นถนนลาดยาง 1 สาย ระหว่างบ้านปากกล้วยถึงอำเภอสหชัย และถนนลูกรังระหว่างบ้านโคกไม้้งามสู่อำเภอสหชัย

การไฟฟ้า

ประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง มีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหลังคาเรือน มีส่วนน้อยที่ยังไม่ได้มีไฟฟ้าใช้ เพราะเป็นการออกไปตั้งบ้านเรือนตามพื้นที่ทำการเกษตรและมีบางส่วนที่ใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

การประปา

เทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ได้รับการถ่ายโอนระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโนนน้ำเกลี้ยงหมู่ที่ 1 บ้านโคกศาลาทองหมู่ที่ 6 และบ้านปากกล้วยหมู่ที่ 8 มีระบบประปาใช้เกือบทุกครัวเรือน ซึ่งส่วนมากจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับปริมาณน้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง และปัญหาน้ำไม่สะอาด

การสื่อสารและโทรคมนาคม

สามารถติดต่อสื่อสารได้ดีทั้งทางไปรษณีย์และทางโทรศัพท์ ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มือถือ

1.1.5 ด้านสังคมและการศึกษา

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและการศึกษา

ที่	ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียน	ก่อนหน้า		ณ 10 มิถุนายน 2558	
		นักเรียน	ครู	นักเรียน	ครู
1	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนน้ำเกลี้ยง	65	3	60	3
2	โรงเรียนชุมชนน้ำเกลี้ยงกลุ่มวิทยา	164	16	164	16
3	โรงเรียนโนนป่าจิววิจิตรวิทยา	126	10	126	12
รวม		355	29	350	31

1.1.6 ด้านสาธารณสุข

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลพื้นฐานด้านสาธารณสุข

ลำดับ ที่	ชื่อองค์กร	จำนวนบุคลากร		หมายเหตุ
		ปีก่อน	ปีนี้	
1	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนน้ำเกลี้ยง	7	7	
2	ผู้สูงอายุ	343	353	รวมทั้งตำบล
3	ผู้พิการ	32	34	รวมทั้งตำบล
4	ผู้ป่วยเอดส์	6	7	รวมทั้งตำบล
รวม		381	394	

1.1.7 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลพื้นฐานด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนบุคลากร		พื้นที่รับผิดชอบ
		ปีก่อน	ปีนี้	
1	ตุ้ยยามตำรวจบ้านปากกล้วย	1	1	ทั้งตำบล
2	ที่พัคสายตรวจ อปพร.	1	1	
รวม		2	2	

1.1.8 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลพื้นฐานด้านสถาบันและองค์กรทางศาสนา

ลำดับ ที่	สถานที่ตั้งองค์กรทางศาสนา	ชื่อองค์กรทางศาสนา	จำนวน	
			พระสงฆ์	แม่ชี
1.	หมู่ที่ 1 บ้านโนนน้ำเกลี้ยง	วัดฉันทนิมิต	5	-
2.	หมู่ที่ 2 บ้านห้วยเสือเต้น	วัดห้วยเสือเต้น	4	-
3.	หมู่ที่ 3 บ้านโคกไม้้งาม	วัดป่าชัยมงคล	1	-
4.	หมู่ที่ 5 บ้านโคกสง่า	สำนักสงฆ์หนองลุมพุก	1	-
5.	หมู่ที่ 7 บ้านโนนทอง	สำนักสงฆ์เทพประทานพร	1	-
		วัดโนนทองภูผายาราม	2	-
6.	หมู่ที่ 8 บ้านปากกล้วย	วัดป่ามงคลชัย	4	-
รวม		7	18	-

1.1.9 ด้านการเมืองการบริหาร เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลพื้นฐานด้านการเมืองการบริหาร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
1	บ้านโนนน้ำเกลี้ยง	นายหนูกัน นางคงยืน	ผู้ใหญ่บ้าน
2	บ้านห้วยเสือเต้น	นายเกษม อิมเสถียร	กำนัน
3	บ้านโคกไม้้งาม	นางสมหมาย นาไชยเวศน์	ผู้ใหญ่บ้าน
4	บ้านโนนป่าจิว	นางลักษิกา พิมสาร	ผู้ใหญ่บ้าน
5	บ้านโคกสง่า	นายบุญมี หัตถแสน	ผู้ใหญ่บ้าน
6	บ้านโคกศาลาทอง	นางมาลาพร ภูแดนไกร	ผู้ใหญ่บ้าน

7	บ้านโนนทอง	นายปัญญา ทรัพย์พงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
8	บ้านปากกล้วย	นายไมตรี มงเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน

ที่มา: สำนักงานเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง (2560)

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว

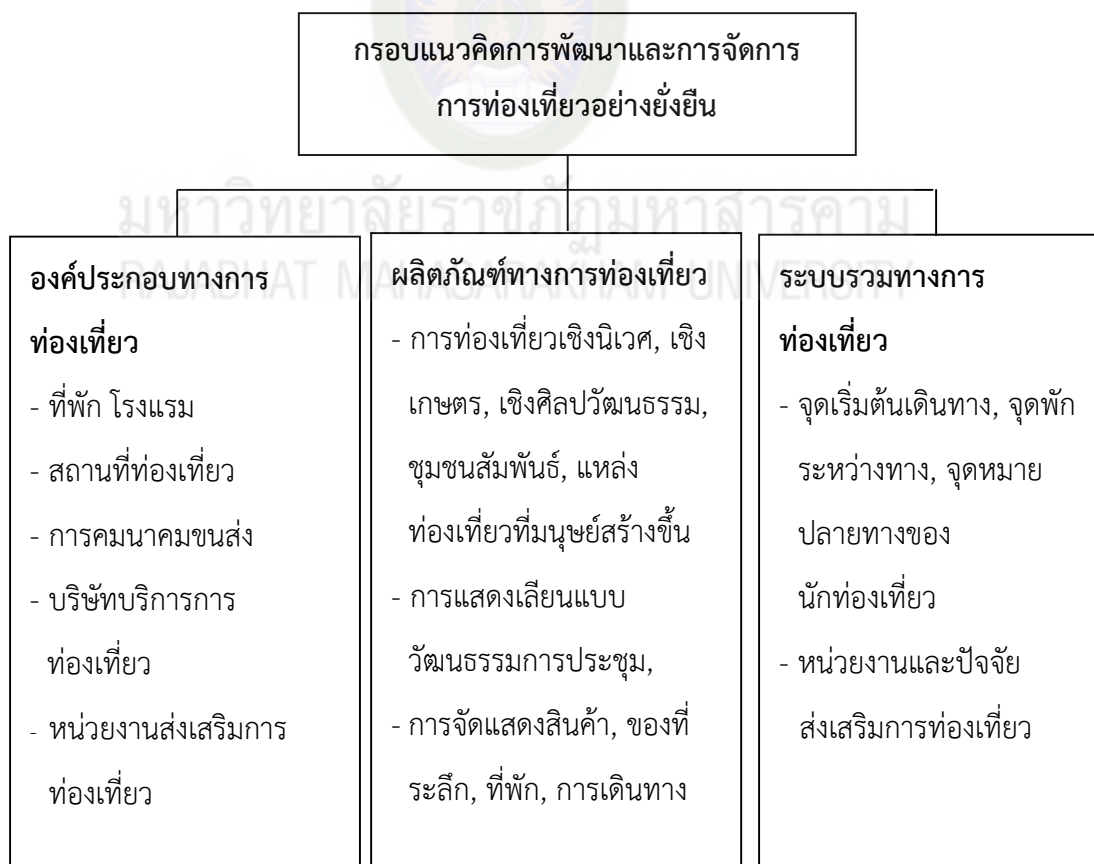
เขาวภา เจริญรื่น (2549) ในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถดำเนินการบริหารจัดการได้ ทั้งในรูปแบบทางราชการ หรือรูปแบบทางราชการกึ่งเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ในรูปแบบของราชการจะเสนอรูปแบบให้องค์กรรับผิดชอบที่ชัดเจน ส่วนในรูปแบบของกึ่งเอกชน จะเสนอรูปแบบให้มีการพัฒนาองค์กรที่มีทิศทาง รวมทั้งมีบทบาทในการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติชุมชน ชนบทธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. การตระหนักถึงในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว
4. การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เทิตชาย ช่วยบำรุง (2548) การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนนั้นต้องมองใน 3 ประเด็นหลัก คือ องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Tourism Components) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) และระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Tourism Components) มีปัจจัยที่จะต้องพิจารณาก็คือ ที่พักหรือโรงแรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากอีกองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดและเป็นเป้าหมายสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว เพียงพอต่อความต้องการและมีความปลอดภัยสูง บริษัทที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

ที่มีความหลากหลายและมีความเป็นสากลรวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสามารถให้บริการได้อย่างครอบคลุม สะดวกและรวดเร็ว องค์กรประกอบที่สอง ก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน นั่นก็คือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) ที่ประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วย การแสดงเลียนแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม การประชุมทางการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติ การจัดงานแสดงสินค้าและของที่ระลึกในเทศกาลต่างๆ องค์กรประกอบสุดท้ายเป็นระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) เป็นการมองการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด หรือการมองให้ครอบคลุมตลอดการท่องเที่ยวนั้นเอง โดยจะต้องมองที่ไป จุดเริ่มต้นของการเดินทาง จุดแวะพักระหว่างการเดินทาง จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว เช่น การรณรงค์ การโฆษณา หรือรูปแบบการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2548)

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2548) กล่าวว่า การพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก คือ องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Tourism Components) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) และระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System)

1. องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Tourism Components) มีปัจจัยที่จะต้องพิจารณาก็คือ ที่พัก หรือโรงแรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากอีกองค์ประกอบหนึ่งของการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดและเป็นเป้าหมายสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว เพียงพอต่อความต้องการและมีความปลอดภัยสูง บริษัทที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีความเป็นสากล รวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสามารถให้บริการได้อย่างครอบคลุม สะดวกและรวดเร็ว

2. ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) ที่ประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วย การแสดงเลียนแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม การประชุมทางการท่องเที่ยว ระดับชาติและนานาชาติ การจัดงานแสดงสินค้าและของที่ระลึกในเทศกาลต่างๆ

3. ระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) เป็นการมองการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด หรือการมองให้ครอบคลุมตลอดการท่องเที่ยวนั่นเอง โดยจะต้องมองที่ไป จุดเริ่มต้นของการเดินทาง จุดแวะพักระหว่างการเดินทาง จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว เช่น การรณรงค์ การโฆษณา หรือรูปแบบการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2558) ได้จำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวไว้ 3 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สภาพทางกายภาพของ ธรรมชาติที่มีความสวยงามหรือน่าสนใจ เช่น ภูเขา น้ำตก ลำธาร ทะเลสาบ ทะเลทราย ทะเลรวมไปถึง เกาะแก่งต่างๆ
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและ ศาสนา หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นตามวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ ทั้งที่เป็นมรดกอดีต และสร้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นวัตถุ พื้นที่ หรือสิ่งก่อสร้าง แต่มีผลดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น อนุสรณ์สถาน เมืองโบราณ ศาสนสถาน พระราชวังโบราณ วัตถุสถาน พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น
3. ทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมและการประพฤติปฏิบัติยึดถือสืบต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดในทางการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิตริมน้ำ ลำคลอง เรือแพ หมู่บ้านชาวเขา ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก งานเทศกาล ประเพณีต่างๆ การแข่งขันเรือยาว การฟ้อนรำ ศิลปะการแสดง ต่างๆ เป็นต้น

มาตรฐานการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เป็น มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้รับผิดชอบบริหารดูแลแหล่งท่องเที่ยว ใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ข้อกำหนดเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ในการดำเนินการจัดการอย่างมีกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการพื้นที่ การจัดการสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การจัดการบุคลากรทางการท่องเที่ยว การจัดการด้านรายได้ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการกำหนดรูปแบบและทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งอาจแบ่งแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหลายระดับ ตามความเหมาะสม และ

ความจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ แผนการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภาคและระดับท้องถิ่น ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำงานตามแผนที่วางไว้ แต่ต้องประสานแผนการพัฒนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (อบต. หรือเทศบาล) แผนพัฒนาของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีวิธีการบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากร มีการผลิตสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด และการพัฒนาสินค้าเพื่อสุขภาพตามศักยภาพของแต่ละกลุ่ม และมีการกำหนดมาตรการ โครงการ กิจกรรม มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาด้านสุขภาพ ธรรมชาติ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับข้อมูลข้อเท็จจริงในพื้นที่

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการเส้นทาง การเดินทาง ยานพาหนะ โครงสร้างพื้นฐาน การควบคุมการเดินทาง และยานพาหนะในการเข้าออก ระยะเวลา ความถี่ในการให้บริการ อัตราและการเก็บค่าบริการผ่านทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อราคาค่าเดินทางที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นอย่างประทับใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยววันขึ้น หรือกลับมาเที่ยวซ้ำในโอกาสหน้า ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในแหล่งท่องเที่ยวมี 4 ด้าน คือ 1. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอาคารและสิ่งก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยที่จำหน่ายบัตรเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานที่ทำการของแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่พนักงานท่องเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะ ศาลาหรือซุ้มนั่งคอย ร้านค้า ร้านอาหาร บ้านพักพนักงาน เป็นต้น 2. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ซุ้มเข้า ป้าย เครื่องหมายลานกิจกรรม สวนหย่อม กระจ่างและที่ปลูกต้นไม้ไม้ประดับ โต๊ะเก้าอี้แสงสว่างระบบน้ำใช้ระบบกำจัดของเสียและน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะมูลฝอย รั้ว กำแพง สะพาน ขั้วบันได เป็นต้น 3. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย

ในแหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัยจากอุบัติเหตุในแหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัยจากพืชและสัตว์ในแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากการหลงทางภายในแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว 4. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านป้ายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ป้ายแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายแผนที่แสดงจุดที่นำชมของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายชี้ทางภายในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ป้ายเตือนอันตรายนักท่องเที่ยว ป้ายประกาศอื่นๆ ที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวทราบ

องค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของธุรกิจให้บริการจากการท่องเที่ยว คุณภาพการบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือคู่แข่งขั้นได้ การเสนอคุณภาพการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ ผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ เมื่อผู้รับบริการมีความต้องการ ณ สถานที่ที่ผู้รับบริการต้องการ และในรูปแบบที่ต้องการ

องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีการจัดการกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมซึ่งกิจกรรมอาจเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เช่น การปลูกผัก การทอผ้า การจับปลา การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมไปถึงกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การพายเรือ ดำน้ำ ดูปะการัง เดินป่าดูนก หรือกิจกรรมผจญภัย เช่น การปีนหน้าผา การล่องแก่ง การขี่ช้าง

องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและวัฒนธรรม หมายถึง ผู้รับผิดชอบการพัฒนาการท่องเที่ยวมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างดั้งเดิมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่างประหยัด ต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่าและคุณภาพของชาติต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประกอบด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึงการสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขรู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูนและเสริมสร้างไว้ให้มากเพียงพอต่อการใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้นต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุดโดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่าง

ยาวนาน

สรุป การจัดการการท่องเที่ยว เป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนเน้นการจัดการทรัพยากรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนมีความเคารพต่อวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน มีการจัดการเพื่อธำรงรักษาสุนทรียภาพ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีความหลากหลาย (Biological Diversity) ให้มีระบบสนับสนุนชีวิต (Life supporting Systems) ในขอบเขตทางนิเวศวิทยาที่เหมาะสม เพื่อรักษาความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบดังนี้ คือ 1)การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว, 2)การบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว, 3)การบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, 4)การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่างๆ, 5)การบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว, 6)การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และ7)การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2562) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่สวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด อบ ประคบสมุนไพร การฝึกสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และ อื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและการรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) จึงมีการจัดรายการท่องเที่ยวพักผ่อน ท่ามกลางธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้วิถีใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดรักษาและเสริมสร้างสุขภาพ กายและสุขภาพจิตให้สดชื่นแจ่มใสเพื่อเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรงปรับสภาพจิตใจและ ร่างกายให้สมดุล และภายหลังการท่องเที่ยวก็สามารถนำกลับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

Komsit Kianwatana et al (2017) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการเดินทางจากบ้านไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อที่จะดำรงรักษาสุขภาพกาย สุขภาพจิตของบุคคลนั้นๆ และเป็นส่วนหนึ่งของการพักผ่อน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Medical Tourism และ Wellness Tourism

สรุปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและหรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ ได้แก่ การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด อบ ประคบสมุนไพร การฝึกสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และ อื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ สมุนไพรที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถให้ความ ร่มรื่น และยังมีประโยชน์ในด้านอาหารและยาเพื่อสุขภาพได้ด้วย เช่น พืชสมุนไพรต่าง ๆ ทั้งนี้ รวมถึง น้ำแร่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติด้วย เช่น บ่อน้ำร้อน เป็นต้น
2. ตลาดการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการชมความงามของธรรมชาติแล้ว อาจต้องการใช้บริการเกี่ยวกับความ สบายความ งาม การนวดเพื่อสุขภาพ ตลอดจนสมุนไพร อาหารเสริมเพื่อสุขภาพด้วย ดังนั้น นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะแตกต่างจากนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกลุ่ม วัยรุ่นที่ของท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติหรือการท่องเที่ยวแบบผจญภัย สำหรับนักท่องเที่ยวเชิง สุขภาพจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุหรือสตรีที่สนใจดูแลสุขภาพเพื่อความสวยงาม เป็นต้น
3. การบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ บริการห้องอบซาวน่า ห้องอบสมุนไพรเพื่อ การศึกษา รวมทั้งการบริการนวดแผนโบราณ เป็นต้น (นงลักษณ์ แสงขาว, 2554)

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) สามารถแบ่งความหมายตามวัตถุประสงค์ได้ 2 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพต่างๆที่หลากหลาย รวมทั้งการทำฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม หรือการผ่าตัดแปลงเพศ ฯลฯ ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

2. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพอันประกอบด้วยกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเดินทางไปในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และพักผ่อนในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ ซึ่งมีการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในสถานที่นั้นๆ จัดขึ้น อาทิ การนวดแผนไทย การอบสมุนไพร กิจกรรมบริการสუნัขบำบัด (Aroma Therapy) และการบริการอาบน้ำแร่ (Spa) เป็นต้น ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

บทิตตา ตันติเวชกุล (2546) ในประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Promotion Tourism) มีรูปแบบการจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่าง หลากหลาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ทัวร์แพทย์แผนไทย เยี่ยมชมวัดโพธิ์ที่มีประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ ซึ่งได้รับ ยกย่องว่าเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย รับฟังการบรรยายสรุปและชมการสาธิต การนวดไทยแผนโบราณเพื่อการรักษาโรคและการส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ วิธีการนวดไทยแผนโบราณจากผู้ที่มีความสามารถเปรียบเทียบวิธีการนวดแผนโบราณของประเทศไทยกับการนวดของประเทศอื่นๆของโลก

2. ทัวร์อาหารสมุนไพร เยี่ยมชมศูนย์เกษตรสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพร และ ศึกษาเรียนรู้ความมหัศจรรย์แห่งภูมิปัญญาไทยที่สร้างสรรค์โรงวัฒนธรรมทางด้านอาหาร สมุนไพรไร้พิษ ที่มีแคลอรีต่ำและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การนวดแพทย์แผน ไทยและอบสมุนไพร เพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพรวมทั้งการฝึกปฏิบัติสมาธิแนว พุทธศาสน์ ฝึกโยคะ ฝึกกายบริหารท่ากายคตคนละชมการสาธิตกระบวนการผลิตอาหารและ เครื่องดื่มสมุนไพร

3. ทัวร์สมุนไพรชนบท เยี่ยมชมทัศนศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่ม ชมรม สมาคม และ ผู้สนใจสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและบำรุงร่างกายในชนบทต่างจังหวัดที่ยังอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่น และหมอยาพื้นบ้าน โดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุนไพรในสถานที่จริงและรับฟังการ บรรยายสรรพคุณ

รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอพื้นบ้านและชาวบ้าน สมาชิกกลุ่มชมรมหรือสมาคมสมุนไพร

4. ทัวร์เกษตรธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตร ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริและการเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ด้วยการฝึกฝนวิธีการ ปลูกผักพื้นบ้านสำหรับบริโภคได้เอง การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่ ไร่ปุ๋ย ไร่ยาฆ่าแมลง โดยมีการทัศนศึกษาและพบปะสนทนาและพูดคุย กับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรกรรมไทย

5. ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เยี่ยมชมทัศนศึกษาแหล่งน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ ที่มีอยู่ในหลายจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย และพักในโรงแรมและรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในหรือใกล้สถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจไปในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามในจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่นั้น

6. หัวฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาติด้านสวยสดงดงามและ สงบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธศาสน์ เพื่อสร้างความสงบเยือกเย็นของจิตใจท่ามกลาง สภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นงดงาม หรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาขั้นสูงในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ใน วัดป่าธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อ การคลายเครียดในชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิตและจิตวิญญาณตะวันออก

7. ทัวร์แหล่งธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพที่สวยงาม โดยการเดินป่าสมุนไพรหรือจักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติและป่าธรรมชาติ รวบรวมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลาย ในสถานที่พักแรมประเภทโรงแรมและรีสอร์ทที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปาให้เลือกใช้ บริการได้

รูปแบบบริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

ในประเทศไทยได้มีการจัดรูปแบบกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลายบรรจุไว้ในโปรแกรมท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพ(Hull Tim Tour) ที่ บริษัทนำเที่ยวเสนอขายให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่

การนวดแผนไทย

การนวดแผนไทย ถือเป็นวิธีบำบัดรักษาโรคของไทยที่มีมาแต่ดั้งเดิม เริ่มต้นมาจากความพยายามในการบรรเทาอาการปวดเมื่อย ฟกช้ำด้วยการสัมผัสจับต้อง หรือกดบริเวณที่เจ็บเพื่อช่วยเหลือตนเองและส่งเสริมประสบการณ์มาเป็นการนวด เริ่มจาก การนวดตนเอง นวดเพื่อ ชายหอบุคคลในครอบครัวและกระจายกว้างขวางออกไปในชุมชน นอกจากนี้ในกายมย ซึ่ง มักเกิดอุบัติเหตุจากการต่อสู้ เช่น ไหล่หลุด เคล็ด ชัดยอก จึงมีการบำบัดขั้นตอนด้วยการกด จับ ตัด ดึง เพื่อให้เข้าที่

ทำให้เรียนรู้สืบทอดกันมาและพัฒนาเป็นทำต่างๆ สรุบทเรียนเป็นศาสตร์ เกษะศิลปะที่ใช้ในการบำบัดรักษาตราบจนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์ของการนวดแผนไทยคือ

- (1) ช่วยทำให้ระบบหมุนเวียนของโลหิตดีขึ้น สุขภาพแข็งแรง
- (2) ช่วยทำให้การเคลื่อนไหวของสรีระคล่องแคล่วอย่างธรรมชาติ
- (3) สามารถบรรเทา โรค และอาการปวดต่างๆ ของข้อต่อและกล้ามเนื้อ
- (4) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและถ่ายทอด ความเอื้ออาทรต่อผู้ถูกนวด

การบริการอาบน้ำแร่ (Spa)

“สปา” มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า " Sanus Per Aqua” ซึ่งหมายถึงการมีสุขภาพดีด้วยน้ำ (Health Through Water) หรือการดูแลสุขภาพโดยน้ำเป็นหลักในการบำบัดไม่ว่าจะเป็น การอาบน้ำแร่ แช่น้ำอุ่น แช่น้ำเย็น การอบไอน้ำ การนวดตัวด้วยน้ำเป็นต้น โดยคำว่า “สปา” ยังเป็นชื่อที่ใช้เรียกเมืองตากอากาศที่มีชื่อเสียงเมืองหนึ่งทางภาคตะวันออกของประเทศเบลเยียมที่มีแหล่งน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ธรรมชาติ รวมทั้ง มีโรงแรมที่พักหรูหราและสถานพักผ่อน สุขภาพ ที่ชนชั้นสูงชาวยุโรปนิยมเดินทางหนีอากาศหนาวเย็นไปนอนอบน้ำแร่

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในศตวรรษที่ 17 คือ แหล่งน้ำแร่ (Mineral Water) ที่พบในรูปของน้ำพุร้อนหรือบ่อน้ำร้อน เนื่องจากเชื่อกันว่า น้ำแร่ชนิดต่างๆ มีคุณค่าทางการบำบัดรักษาและส่งเสริมสุขภาพจากการดื่มหรืออาบโดยรู้จักกันไปในนามของ “สปา (Spa) ซึ่งเป็นชื่อของหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งในประเทศเบลเยียม ซึ่งถือกันว่าเป็นสถานบริการบำบัดรักษาและส่งเสริมสุขภาพด้วย น้ำแร่แห่งแรกของโลก ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 และ 19 แหล่งบริการอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพ ได้รับการพัฒนาเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของ นักท่องเที่ยวจนกลายเป็นโรงแรมรีสอร์ทที่ทันสมัย ปัจจุบันนี้ศูนย์หรือสถานบริการอาบน้ำแร่ (Spa) ยังคงได้รับความนิยมสูงในยุโรป โรมานีเยอร์ รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทย น้ำแร่ก็เป็นสิ่งที่คนไทยรู้จักคุณค่าที่นานาน ซึ่งมีให้บริการอยู่ใบบ่แหล่งบ่อน้ำแร่และบ่อน้ำพุ ร้อนในหลายจังหวัด เช่น ระนอง เชียงใหม่ เชียงราย อุทัยธานี ยะลา ฯลฯ แต่ยังไม่ได้รับการ ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพและทันสมัยเท่าที่ควรเหมือนอย่าง ในต่างประเทศ

มาตรฐานสปาของอาเซียน ตามมาตรฐานนี้ สปา ได้แก่ สถานบริการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี บริการหลักที่สปาจัดทำให้ ประกอบด้วย บริการนวดและการบำบัดด้วยน้ำ แต่อาจหมายถึงการทำเซาว์น่า การออกกำลังกาย การบำบัดดูแลด้วยวิธีการทางโภชนาการและการใช้สมุนไพร โพรแกรมลดน้ำหนักด้วยอาหาร โยคะ การทำสมาธิหรือบริการทางวิชาชีพอื่น ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจและจิตวิญญาณ ในสปาจะมีข้อห้ามไม่ให้สูบบุหรี่และไม่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

วาริบำบัด (Water Therapy)

วาริบำบัด (Water Therapy) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมและบำบัดรักษาสุขภาพโดยวิธีการสร้างความสมบูรณ์แข็งแรงและเพิ่มสมรรถภาพที่ดีของร่างกายด้วยวิธีต่างๆ ที่อาศัยน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย การออกกำลังกายในน้ำด้วยวิธีการทำกิจกรรมแอโรบิกในน้ำ ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ไฮโดรเทอราปี (Hydrotherapy) เป็นศาสตร์โบราณของชาวยุโรปที่สืบสานกันมา ตั้งแต่ยุคกรีก ยุคโรมัน ซึ่งในปัจจุบันประเทศที่นำหน้าและมีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้คือ ประเทศ เยอรมนี การออกกำลังกายแอโรบิกในน้ำสามารถช่วยสร้างเสริมและบำบัดรักษาสุขภาพได้ เพราะ น้ำมีแรงพยุงตัวที่ช่วยลดในส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ดี และช่วยเสริมสร้างกล้ามเนื้อได้เร็วขึ้น สำหรับผู้สูงอายุที่มีอาการปวดหลัง หรือปวดข้อสามารถใช้วิธีไฮโดรแอโรบิก (Hydro aerobics) โดยการออกกำลังกายในสระน้ำที่มีระดับน้ำสูงเพียงแค่หน้าอกและเป็นพื้นสระน้ำแบบระนาบ เดียวกันทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีวิธีการวาริบำบัดแบบง่าย ๆ คือ การอาบน้ำร้อนน้ำเย็นสลับกัน โดยให้เริ่มต้นอาบน้ำร้อนก่อน ประมาณ 3-5 นาที แล้วสลับการอาบน้ำด้วยน้ำเย็น ซึ่งจะมีผลทำให้ ร่างกายเกิดความกระปรี้กระเปร่าขึ้น แต่ถ้าก่อนนอนอยากให้ร่างกายรู้สึกสบายและหลับง่ายก็ให้ใช้ วิธีการอาบน้ำอุ่น เพื่อให้ระบบต่างๆ ของร่างกายทำงานช้าลง ประโยชน์ของวาริบำบัดด้วยวิธีนี้ จะต้องทำให้ถูกหลักวิชาการเพราะมนุษย์เป็นสัตว์เลือดอุ่นมีศูนย์กลางคอยควบคุมอุณหภูมิที่ ไฮโปทาลามัส (Hypothalamus) เป็นสมองในส่วนที่ทำหน้าที่ในการรับรู้ต่างๆ และเป็นตำแหน่งสมองที่ คอยควบคุมอุณหภูมิของร่างกายให้คงที่ จึงต้องระมัดระวังให้ความร้อนความเย็นของน้ำอยู่ใน ระดับที่ทำให้อุณหภูมิของร่างกายสมดุลเป็นปกติด้วย

การนวดฝ่าเท้า (Reflexology)

การนวดฝ่าเท้า (Reflexology)หรือบางครั้งเรียกว่า โชนเธอราพี (Pantheral)เป็นการกดจุดบนฝ่าเท้าสะท้อนผ่านเข้าไปอวัยวะสำคัญของร่างกายเพื่อบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพด้วยวิธีการทางธรรมชาติบำบัดอย่างหนึ่ง อันเป็นศาสตร์และศิลป์เก่าแก่อีกแขนงหนึ่งในการแพทย์ทางเลือก หรือ (Holistic Medicine) เนื่องจากฝ่าเท้าเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนภาพตำแหน่งอวัยวะสำคัญทุกส่วนของร่างกายมนุษย์

การอบประคบสมุนไพร (Homeopathy)

การอบประคบสมุนไพร (Homeopathy) เป็นกระบวนการและวิธีการในการส่งเสริม สุขภาพ และการบำบัดรักษาร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ภายนอกแบบไอน้ำผสมกลิ่นหอมจากพืชสมุนไพร หรือกรรมวิธีประคบไอร้อนจากพืชสมุนไพรตามหลักทฤษฎีการแพทย์แผนไทยโบราณ การอบสมุนไพร เป็นการอบตัวด้วยไอน้ำที่ได้จากการต้มสมุนไพร ช่วยให้การไหลเวียน ของโลหิตดีขึ้นทำให้ร่างกายสดชื่น ผิวพรรณเปล่งปลั่งมีน้ำมีนวล สำหรับการประคบสมุนไพร ในวิธีบำบัดรักษาการแพทย์แผนไทยอีกวิธีหนึ่ง โดยการนำสมุนไพรสดที่มีตัวยาสสำคัญ เช่น หัว ใพล ขมิ้นอ้อย ขมิ้นชัน ตะไคร้ ผิวมะกรูด ฯลฯ ห่อใส่ผ้ารวมกันโดยใช้วิธีนี้ให้ร้อนเพื่อให้เกิด น้ำมันหอมระเหยเป็นสารในการออกฤทธิ์ เมื่อผสมกับความร้อนตัวยาตามสรรพคุณของสมุนไพร จะซึมผ่านผิวหนังด้วยการประคบสัมผัสไปตามบริเวณที่ต้องการ

สுகนธบำบัด (Aroma there)

สுகนธบำบัด (Aroma Thera)คือกระบวนการและวิธีการในการส่งเสริมสุขภาพและ การบำบัดรักษาร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ด้วยกลิ่นหอม ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากน้ำมันหอมระเหย Essential Oil หรือ Volaleoil) ที่สกัดได้จากกานต่าง ๆ ของสมุนไพร เช่น ดอก ใบ ราก ผล เปลือกไม้ รากไม้ รวมถึงสารในใบบางชนิดและกลิ่นหอบที่ได้มาจากสัตว์ เช่น ปลาवाल บีเวอร์ กวาง เป็นต้น การใช้น้ำมันหอมระเหยที่นิยมใช้เวลาสูคนธบำบัดมา ได้แก่

- กรสูดคมโดยตรง เป็นวิธีการที่ง่ายและสะดวก โดยชูดกลิ่นหอบจากน้ำมันหอมระเหย ที่จ๊อดบนสำลีหรือกระดาษทิช หรือสูดไอรระเหยจากน้ำหอมระเหยที่หยดลงในเตาต้มน้ำร้อน 5 -10 หยด
- การผสมน้ำ โดยการเติมน้ำมันหอมระเหยในอ่างอาบน้ำ ซึ่งมีกลิ่นหอมของน้ำมันหอมระเหยผ่านเข้าสู่ร่างกายทางการสูดดมกลิ่นที่ระเหยขึ้นจากน้ำและการแทรกซึมเข้าทางผิวหนัง
- การใช้กับผิวหนังโดยตรง โดยการทาน้ำมันหอมระเหยบนผิวหนังแล้วนวดร่างกายด้วย มือเปล่าแบบลูบไล้ไปมาด้วยน้ำหนักที่สม่ำเสมอ

บริการผลิตภัณฑ์สุขภาพ ประกอบด้วยบริการด้านอาหารเพื่อสุขภาพ เครื่องสำอางสมุนไพรและเวชสำอางต่าง ๆ ดังนี้

- การบริการอาหารและเครื่องต้มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

อาหารและเครื่องต้มสมุนไพร หมายถึง การนำสมุนไพรมาปรุงเป็นอาหารและเครื่องต้มที่ให้ประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจในการทำงานชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากพืชสมุนไพรมีสารอาหารที่ จำเป็น และมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของร่างกายอยู่ครบถ้วน ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต ไขมัน โปรตีน เกลือแร่ กรดอินทรีย์ วิตามิน สบ่าย่อย เป็นต้น

อาหารไทย อาหารและเครื่องต้มสมุนไพรที่มีรสชาติหลากหลาย มีรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เผ็ด ขม ผาด ไปจนถึงรสจืด คุณสมบัติที่นิยมชมชอบของคนไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เป็นที่นิยม

ชมชอบของคนไทยไม่ว่าจะอยู่ภาคใดของประเทศ และคนหลายเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศ - ค่างๆของโลก การบริโภคอาหารของคนไทยเป็นวัฒนธรรมที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ในทัศนะของแพทย์แผนไทย การกินอาหารตามธาตุเป็นประโยชน์ของร่างกายมนุษย์ที่ ประกอบด้วยธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุทั้ง 4 นี้ ต้องมีความสมดุลกัน ซึ่งจะทำให้สุขภาพ เป็นปกติ ไม่เจ็บป่วย อาหารที่มนุษย์รับประทานเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่จะบำรุงธาตุให้สมดุล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารที่มีพืชสมุนไพรเป็นส่วนประกอบจะมีสรรพคุณในการปรับธาตุที่หย่อน 1 หรือกำเริบให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ ปัจจุบันนี้ การให้การบริการอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพได้มีสมุนไพรเพื่อสุขภาพได้มีส่วนช่วยสนับสนุนและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย นับเป็นจุดขายที่สามารถนำมาบรรจุเป็นกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวส่งเสริมสุขภาพในสถานบริการที่พักรวม ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรไทยให้มีรายได้จากการปลูกสมุนไพรมาเป็นวัตถุดิบ อีกด้วย

- ผลិតภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพและความงาม นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา ได้มีการผลิตเครื่องสำอางเป็นอุตสาหกรรม มีการค้นพบสารสังเคราะห์ทางเคมีและรูปแบบต่าง ๆ ของเครื่องสำอางและเวชสำอางที่หลากหลาย ในระยะหลังมีการตื่นตัวเรื่องมลพิษสิ่งแวดล้อมและอันตรายจากสารเคมีมากขึ้น จึงได้มีการนำสารเคมีสกัดเพื่อลดอันตรายและการแพ้สารสังเคราะห์ และส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร ซึ่งในปัจจุบันนี้มีแนวโน้มได้รับความนิยมสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในสถานบริการที่พักรวมได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั่วโลก และมีแหล่งท่องเที่ยวของโลกที่มีชื่อเสียง ประเภทน้ำพุร้อนของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงคือน้ำพุร้อน ออนเซน (Onsen) ซึ่งเป็นแหล่งอาบน้ำแร่ที่เกิดจากน้ำใต้ดินที่ผ่านความร้อน ของหินแร่ต่าง ๆ ใกล้ภูเขาไฟ ซึ่งเป็นน้ำที่ติดต่อสุขภาพและอยู่ในภูเขาซึ่งคนทั่วไปแช่น้ำร้อนก็จะ ได้สัมผัสกับธรรมชาติทางเขาโบราณ และมีโรงแรมหลายแห่งที่มีห้องอาบน้ำรวมขนาดใหญ่ นะ ครับ ซึ่งคนที่มาพักที่โรงแรมแบบนี้ก็ตั้งใจมาพักเพื่อจะแช่น้ำแร่ที่ห้องอาบน้ำในโรงแรม แต่ สำหรับคนที่อยากจะแช่น้ำอย่างเดียว โรงแรมบางแห่งก็มีบริการให้ใช้ห้องแช่น้ำอย่างเดียวโดยจ่าย แต่ค่าเช่าเท่านั้นและไม่ต้องเสียค่าพักที่โรงแรม หรือตามปกติในเมืองน้ำร้อนก็จะมีสถานที่ อาบน้ำสาธารณะ(Koushuu Yokujou) ที่น้ำพุร้อนบางแห่งก็จะมีสระแช่น้ำแร่เล็กๆข้างนอกของอาคาร(Roten-buro) ที่สามารถชมวิวธรรมชาติรอบๆ ได้ด้วย

ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กนกเกล้า แก้วกล้า และคณะ (2559) ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงประชาชนหรือชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพราะต่างมีบทบาทของตน โดยเฉพาะเมื่อหันไปทางนักท่องเที่ยวก็จะต้องมีการจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆไว้ชัดเจน เพื่อเป็นการแนะแนวทางปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว รวมทั้งการ ระมัดระวังตัวของนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ความบันเทิง โดยสมบูรณ์ และไม่ ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอีกด้วย

ละเอียต ศิลา น้อย (2560) ปัจจุบัน ธุรกิจบริการด้านส่งเสริมสุขภาพได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยสามารถ สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล โดยการคาดการณ์แนวโน้มว่าจะมีผู้ใช้บริการสปาใน ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับการบริการนวดแผนไทย และการดูแลสุขภาพอื่น ๆ ซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพและข้อความสามารถในการพัฒนาและดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ประเทศหนึ่งของภูมิภาคและของโลก เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งในรูปแบบของ ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายสมบูรณ์ มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ความมีอัธยาศัยไมตรี ความมีน้ำใจ รวมทั้งการให้บริการที่ประทับใจ ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะพัฒนาศักยภาพเพื่อ บรรลุจุดหมายสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ทั้งนี้ต้องมีการวางนโยบายและ มาตรการสนับสนุนเพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและครบวงจร ครอบคลุมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระบบ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมด้วยการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพฝีมือแรงงานด้วยการฝึกอบรมบุคลากรทุก ระดับให้มีทักษะความชำนาญในการให้บริการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพในระดับสากล จึงจำเป็นต้องประเมิน ศักยภาพความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

การประเมินศักยภาพความพร้อมด้านอุปทานทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นว่าการ ที่จะสร้างชุมชนท้องถิ่นใดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องรู้ว่าท้องถิ่นนั้นมีอุปทานทางการท่องเที่ยวอะไรที่จะเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับองค์กร ชุมชนท้องถิ่น พิจารณาค้นหาของดีหรือสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ หรือสามารถพัฒนาศักยภาพให้เพียงพอในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ในการประเมินศักยภาพ ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ซึ่งจะประเมิน ศักยภาพทั้งหมด 3 ด้าน คือ

1. ศักยภาพด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.1 เส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.2 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.3 ระบบการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

2. ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว

- 2.1 การบริการด้านความปลอดภัย
- 2.2 การบริการร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 2.3 การบริการสินค้าและของที่ระลึก
- 2.4 การบริการที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.5 การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- 2.6 การบริการด้านบันเทิงและนันทนาการ
- 2.7 การบริการด้านสารสนเทศ
- 2.8 การบริการด้านการขนส่ง

3. ศักยภาพด้านตลาดการท่องเที่ยว

- 3.1 การกำหนดแผนการตลาดการท่องเที่ยว
- 3.2 การสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
- 3.3 การโฆษณาไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้มาตรฐานและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพเชิงธรรมชาติที่มีอยู่ใน ชั้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวนสุขภาพ เป็นต้น
2. ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยว การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ
3. ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มีการระยะการพักนาน และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ จัดให้มีศูนย์แสดงพื้นเมืองที่สำคัญ
4. พัฒนาการบริการที่มีศักยภาพ ดังนี้
 - 4.1 การบริการรักษาพยาบาลและส่งเสริมคุณภาพสำหรับนักท่องเที่ยว กำหนดมาตรฐานรับรองคุณภาพบริการของโรงพยาบาลและสถานพยาบาลเอกชน

4.2 สนับสนุนธุรกิจด้านภัตตาคารและร้านอาหาร โดยให้มีมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการร้านอาหารให้หันมาควบคุมดูแลมาตรฐานการประกอบอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้บริโภค

4.3 ยกระดับมาตรฐานสินค้า OTOP สินค้าพื้นเมืองของท้องถิ่น

5. พัฒนาให้มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว

6. เสริมสร้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยตนเอง

สรุป การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว บริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องร่วมกับองค์กร ชุมชนท้องถิ่น พิจารณาค้นหาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ตลอดจนสามารถพัฒนาศักยภาพให้เพียงพอในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งจะประเมินศักยภาพทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้ คือ 1.ศักยภาพด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว, สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว, ระบบการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว 2.การบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ การบริการด้านความปลอดภัย, การบริการร้านอาหารและเครื่องดื่ม, การบริการสินค้าและของที่ระลึก, การบริการที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยว, การบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์, การบริการด้านบันเทิงและนันทนาการ, การบริการด้านสารสนเทศ, การบริการด้านการขนส่ง และ 3.ตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ การกำหนดแผนการตลาดการท่องเที่ยว, การสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และการโฆษณาไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยว

4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

(Richards, 1995) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความตั้งใจและความสนใจทั้งหมดหรือบางส่วน อันเป็นการเพิ่มความปิติยินดี ฟังพอใจของคนที่มีต่อแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางด้านวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Study Tour) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ หรือศึกษาขนบธรรมเนียม ความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

(พนมพร สารสิทธิ์ยศ, 2552) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมคือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน ศาสนสถาน รวมถึงการเดินทางเพื่อชื่นชมวิถีชีวิต เทศกาล งาน ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคคล ในชุมชนนั้น โดยให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดหรือไม่ให้เกิดขึ้นเลยหากเป็นไปได้ ทางด้านเจ้าบ้านหรือชุมชน ท้องถิ่นก็สมควรที่จะรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านดั้งเดิมไว้ ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือตัดแปลง ศิลปวัฒนธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้อง เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย และเพื่อไม่ให้เกิดความยึดถือ ก็สามารถทำได้แต่ต้องไม่ให้เสีย รูปแบบดั้งเดิมหรือความหมายที่เป็นหัวใจสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งหากไม่รักษาไว้จะก่อให้เกิดการ สูญเสียคุณค่าทางวัฒนธรรมในที่สุด

(สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย, 2553) การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นและ เกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้และความภาคภูมิใจ

(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่ง que แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความ เจริญรุ่งเรือง ที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของ บุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสม และถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดง ศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ขนเผ่า เป็นต้น ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่ สำคัญของประเทศไทย ในประเภทนี้ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก งานแสดงของช้างจังหวัดสุรินทร์ งานร่มบ่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction Standard)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2557)

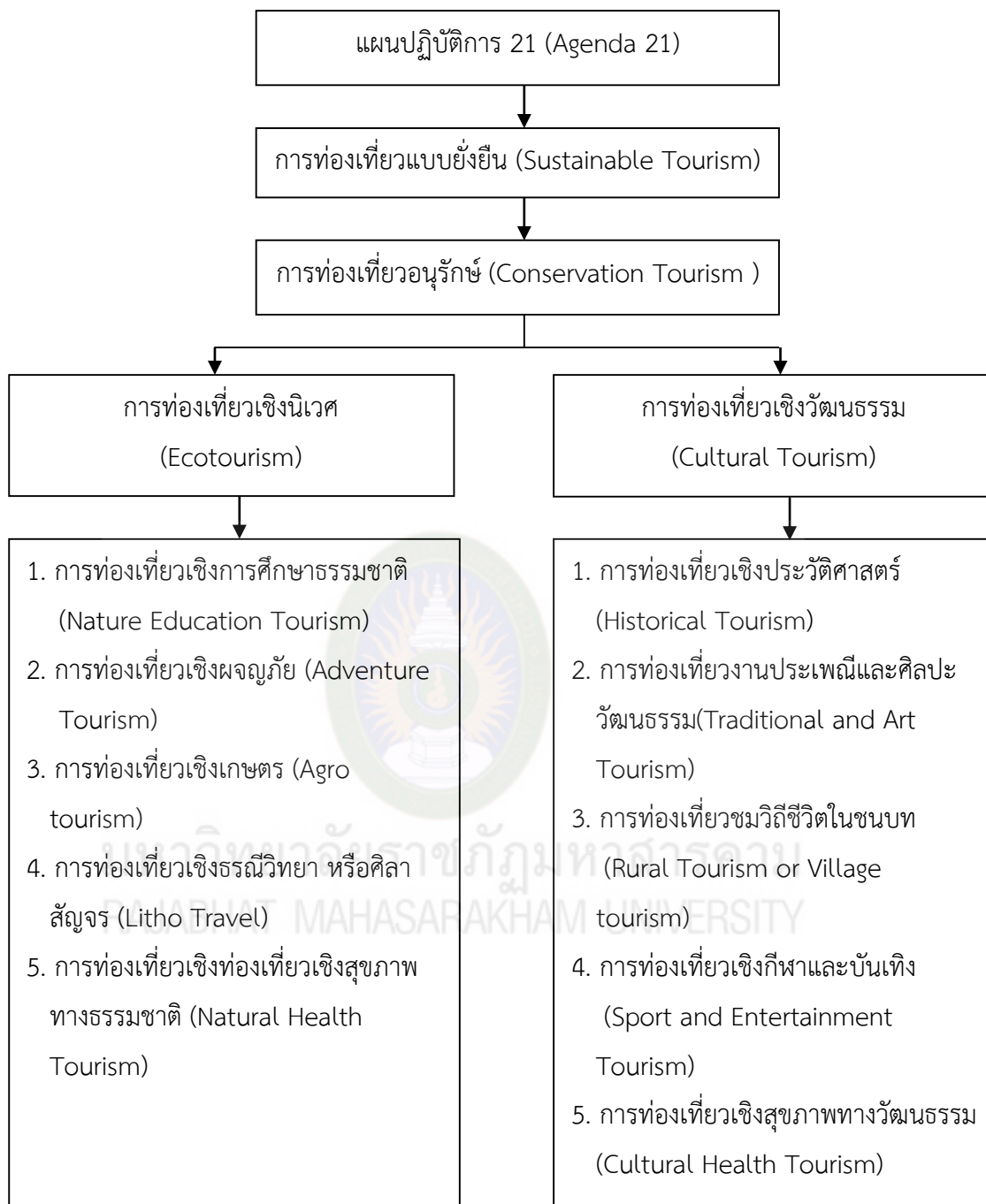
ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) เป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินการพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และก่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ 2 รูปแบบ คือ

1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม หรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดี รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นำไปสู่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ 2 รูปแบบดังแสดงให้เห็นในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21 (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable tourism) เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 เน้นผลผลิตที่ได้จากการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

(tourism products & Activities) โดยใช้หลักการของแผนแม่บทโลก (Agenda 21) เป็นกรอบการจัดการ จึงจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) คำนี้ถึงหลักการ 4 ประการคือ

- 1) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชนชนบทธรรมนิยมประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชนชนบทธรรมนิยม วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชนชนบทธรรมนิยมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว
- 4) การประสานความต้องการและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเดินทางท่องเที่ยวชมโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันก็มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวด้วย เราอาจแบ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมออกเป็นประเภทย่อยได้ 5 ประเภท คือ

- 1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว โดยได้รับความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

- 2) การท่องเที่ยวงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียศิลป์ และศึกษาความเชื่อการยอมรับ นับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ อีกทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดดเด่น เพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้านอีกทั้งมีความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบของการ จัดรายการกีฬาตามเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาหรือแข่งขันการกีฬา ในขณะเดียวกันก็ได้ไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางจัดการรายการกีฬา ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

5) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว ไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพรการฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

สรุป การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยในชุมชนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสุขภาพทางวัฒนธรรม เช่น การนวดตัว การนวดฝ่าเท้า การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพรการฝึกกายบริหาร การฝึกสมาธิ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตของนักท่องเที่ยว บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(พนมพร สารสิทธิ์ยศ, 2552) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้ไทย : แนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติ สภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า และเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า แต่ละหมู่บ้านมีการจัดการด้านที่พักอาศัย ด้านอาหาร ด้านวัฒนธรรม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการประชาสัมพันธ์ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวผู้ไทย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในหมู่บ้านวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

ประพัทธ์ชัย ไชยนอก (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านด่านซ้ายอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำอย่างเป็นทางการ 2) กลุ่มผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ 3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่รับผิดชอบการปฏิบัติงาน ในพื้นที่บ้านด่านซ้าย 4) กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า 5) ตัวแทนของชาวบ้าน บ้านด่านซ้าย 6) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย รวมกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 80 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพ/ปัญหา และประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สุนทอน ไชสงคาม (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษา บ้านเกิดไฉ้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านเกิดไฉ้ง 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรของชุมชนบ้านเกิดไฉ้ง ประกอบด้วย ผู้รู้ในชุมชน ผู้นำที่เป็นทางการ

และไม่เป็นทางการ ชาวบ้านทั่วไป ซึ่งเลือกโดยการเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบ สัมภาษณ์และแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านเกียดโจ้ง เมืองปะทุมพอน แขวง จำ ปาสัก เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ มีหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ผลสำเร็จ และดำรงอยู่ได้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นถึงคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการ อนุรักษ์และได้รับการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรและการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

Komsit Kianwatana et al (2017) พบว่าสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์ (Medical Tourism) และการท่องเที่ยวแบบ Wellness Tourism ในทวีปเอเชียเป็นหนึ่งใน ในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเพราะในมุมมองของ Medical Tourism ประเทศในแถบเอเชีย มีสถานพยาบาลที่มีคุณภาพสูงและได้มาตรฐานระดับโลก(World-Class Standard) ค่า รักษาพยาบาลถูกกว่า ทั้งนี้ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 18 ของโลก และเป็นลำดับที่5 ในเอเชีย ส่วน Wellness Tourism มีอัตราการเติบโต ประมาณ 9.1% ต่อปีโดยภูมิภาคที่มีจำนวนนักท่องเที่ยว Wellness มากที่สุด ได้แก่ ทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปเอเชีย-แปซิฟิก นอกจากนี้มูลค่าตลาดของ Wellness Tourism ของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี สำหรับสถานการณ์และ แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยมีทั้งในเชิง บำบัดรักษาสุขภาพหรือเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) และเชิงWellness Tourism โดย โรงพยาบาลเอกชนมีส่วนผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงบำบัดสุขภาพหรือเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) แม้การดำเนินการยังไม่ต่อเนื่องนักแต่การขยายตัวที่มากขึ้นเกิดจากการที่สถาน ประกอบการเอกชนแต่ละแห่งเร่งทำการตลาดด้วยตนเอง ในขณะที่ธุรกิจสปา เพื่อสุขภาพอันเป็นส่วน ประกอบหลักในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของไทย มีการขยายตัวทั้งธุรกิจสปาและนวดไทย อย่างต่อเนื่อง ภาครัฐได้มีความพยายามยกระดับการให้บริการโดยพัฒนามาตรฐานสถานประกอบการ โดยมีกองบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขให้การรับรองและจัดระดับมาตรฐานสถานประกอบการ ตลอดจนมีการดูแลตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานต่างๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว และสร้างการยอมรับจากนานาชาติอาจกล่าวได้ว่าความโดดเด่นของการท่องเที่ยวแบบ Wellness Tourism ที่ผ่านมาในสายตาต่างชาติคืออนวดไทยและสปาไทย ซึ่งแท้จริงแล้วประเทศไทย มีทรัพยากร และภูมิปัญญาไทยในการส่งเสริมสุขภาพที่สามารถจัดเป็น Wellness Tourism ได้อีกหลากหลาย เพราะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามความหมายของสุขภาพนั้นจะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มี

ความเกี่ยวเนื่องและส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบเฉพาะกลุ่มประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทำอาหาร (Culinary Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Eco Tourism) การท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) และการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

อริศรา ห่องทรัพย์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม (2558) จากการศึกษาสภาพทั่วไป ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยโดยพบปัญหาการจัดการท่องเที่ยว 9 ประเด็นสำคัญได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ รถโดยสารรับส่ง สภาพสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ อัตราค่าบริการที่เหมาะสม ป้ายนิทรรศการแนะนำ กิจกรรมในเทศกาลพิเศษ และความปลอดภัยพื้นฐาน จากการศึกษาความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อน พบว่ามีความต้องการการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน การเปรียบเทียบความต้องการการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัยได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการพัฒนาไม่แตกต่างกัน สรุปผลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย พบว่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและด้านการบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า เห็นด้วยที่อยู่ในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกของด้านที่มากที่สุด และแนวทางพัฒนาพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติประกอบด้วย 12 ประเด็นสำเร็จ

อัจฉรา ยะราไสย, เทียมสุรย์ สิริศรีศักดิ์ และอิสระ ชูศรี (2559) ศึกษาถึงทัศนะของชาวบ้านในการฟื้นฟูภูมิปัญญาการแพทย์พื้นบ้าน ชุมชนบ้านเชียงเหียน จังหวัดมหาสารคาม พร้อมทั้งศึกษาถึงกิจกรรมและบทบาทของหมอพื้นบ้าน เพื่อวิเคราะห์การเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจสังคมของชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่าในทัศนะของชาวบ้านมีความสัมพันธ์กับ การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ที่ได้เล่าเรื่องประวัติศาสตร์สุขภาพ ในวัฒนธรรมสุขภาพเฉพาะของชุมชน โดยมี

หมอ พื้นบ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่เริ่มแรกไปสิ้นสุดของกระบวนการ สามารถสร้างคุณค่าและเพิ่ม มูลค่าให้กับเศรษฐกิจสังคมของชุมชนได้ เช่นการสร้างรายได้จากการค้าขายพืชและยาสมุนไพร จนกลายเป็นพื้นที่แห่ง การเรียนรู้ที่สำคัญในจังหวัดมหาสารคาม ที่ผู้คนย่านนี้เรียกว่า “พิพิธภัณฑ์มีชีวิต” ตลอดจนผลของพื้นที่ฟู ยังทำให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงตัวตน และอัตลักษณ์ร่วมของท้องถิ่นมากขึ้น จนได้ขยายผลไปสู่ การสร้างพื้นที่ทางสังคมอื่นๆ

กนกเกล้า แก้วกล้า และคณะ (2559) การศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนครชัยบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของนครชัยบุรีรัมย์อย่างยั่งยืนประกอบด้วย (1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านคุณค่าของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว (3) ด้านการประชาสัมพันธ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว (4) ด้านขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (5) ด้านความปลอดภัย (6) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ (7) ด้านความพร้อมของคนในชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่จะนำไปประยุกต์ใช้ต้องมีการพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้นเพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพผลมากที่สุด ในการทำประโยชน์ให้กับประชาชน สังคมและประเทศชาติ ต่อไป

6. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม บ้านโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย